

PRZEGLĄD POCZTOWY

Dodatek miesięczny do Przeglądu Teletechnicznego

KOMITET REDAKCYJNY:
J. WALCHER, M. BLACHIER, J. ROMAN, J. FLORKOWSKI.

W sprawach redakcyjnych Przeglądu Poczтового udziela informacji Dr. J. Roman, Pl. Napoleona 8 tel. 555-20 wewn. 209.

TREŚĆ:

	Str.
1. Prace i uchwały X Kongresu Światowego Związku Poczтового. René Machalski	149
2. Historia i rozwój Światowego Związku Poczтового. Marja Walcherówna	152
3. Zasady prawa wekslowego stosowane w służbie zleceniowej. Jan Wasilewski	156
4. Nowa taryfa pocztowa, telegraficzna i telefoniczna. René Machalski	160
5. Przegląd prasy	164

SOMMAIRE:

	Page
1. Les travaux et les résolutions du X-me Congrès de l'Union Postale Universelle. R. Machalski	149
2. L'histoire et le développement de l'Union Postale Universelle. M. Walcherówna	152
3. Les principes du droit cambial appliqués dans le service des recouvrements. J. Wasilewski	156
4. Nouveau tarif postale, télégraphique et téléphonique. R. Machalski	160
5. Revue de la presse	164

PRACE I UCHWAŁY X KONGRESU ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU POCZTOWEGO.

RENÉ MACHALSKI.

II. Poczta lotnicza (Konwencja i Regulamin)

25. Zakres przesyłek listowych dopuszczalnych do przewozu pocztą lotniczą rozszerzony został przez dopuszczenie przesyłek za pobraniem (do art. 1 i 2 Konwencji).

26. Ustalono, że odtąd przesyłki lotnicze kierowane będą drogą wskazaną przez nadawcę, o ile tylko żądana droga przewozu będzie normalnie używana dla przewozu na danym kierunku. To samo dotyczy przewozu zamkniętych odsyłek lotniczych przez kraje tranzytowe (do art. 3 Konwencji).

27. Zniżono maximum dopłaty lotniczej z 25 ct. na 15 cent. za 20 g i 1000 km; od kartek pocztowych i przekazów przesyłanych pocztą lotniczą maximum dopłaty wynosi również 15 cent. za 1000 km. W relacjach europejskich maximum

(Dokończenie do str. 135, Nr. 9 Przeglądu Poczтового).

dopłaty lotniczej nie może przekraczać 15 cent. za 20 g. bez względu na rzeczywistą odległość. Ponadto ustalono zasadę, że dla całego terytorjum odnośnego kraju przeznaczenia mają być ustalone jednolite stawki dopłaty lotniczej — niezależnie od użytej drogi przewozu (do art. 4 ust. 2 Konwencji).

28. Dla innych przesyłek pocztowych opłaty, ustalone w art. 4 ust. 2 i 3 Konwencji — mają być niższe najwyżej do 1/5 powyższych opłat (do art. 4 ust. 4 Konwencji).

29. Ustalono zasadę, że Zarządy mają prawo niepobierania żadnej dopłaty za tranzyt lotniczy — pod warunkiem jednak uprzedniego zawiadomienia o tem Zarządu kraju przeznaczenia i uzyskania zgody krajów tranzytowych (do art. 4 ust. 5 Konwencji).

30. Ustalono, że adresatowi przesyłek lotniczych, w krajach w których regulaminy wewnętrzne na to zezwalają, służy prawo żądania natychmiastowego doręczenia nadeszłej pod ich adresem korespondencji za uiszczeniem specjalnej opłaty, którą pobiera urząd oddawczy. Opłata ta nie może być wyższa od opłaty pobieranej za pospieszne doręczenie (do art. 6 ust. 3 Konwencji).

31. Wprowadzono przepis, że w razie wypadku lotniczego zaszłego w trakcie lotu, a uniemożliwiającego dalszy lot, załoga samolotu oddaje wszystkie odsyłki lotnicze do najbliższego urzędu pocztowego, którego zadaniem jest dalsze skierowanie poczty lotniczej najszybszą drogą do urzędów przeznaczenia (do art. 27 ust. 1 i 2 Konwencji).

32. Protokół końcowy do konwencji o poczcie lotniczej ustala, że kraje, w których obowiązujący system wag na to zezwala, mogą ustalić mniejsze skale wag i opłat niż 20 g (do prot. końcowego konwencji cz. II).

33. Ustalono, że kraje, które skutkiem swego położenia geograficznego będą miały trudności w ustalaniu jednolitej dopłaty lotniczej dla całej Europy, są upoważnione do pobierania dopłat lotniczych proporcjonalnych do odległości (patrz art. 4 ust. 2). Prawo to przysługuje również innym krajom w odniesieniu do korespondencji z krajami wymienionymi wyżej (do protokołu końcowego Konwencji cz. III).

III. Listy i pudełka z podaną wartością.

34. Ustalono zasadę, że kraje, które na zasadzie specjalnych wzajemnych umów ustaliły różne granice najwyższej dopuszczalnej wartości danej przesyłki, nie mogą jednak granicy tej ustalić poniżej 10 000 franków (do art. 2 Porozumienia).

35. Zakazy obejmujące przedmioty wyłączone od transportu w listach i pudełkach z podaną wartością ujęte zostały w przejrzystą tabelkę (art. 12 Porozumienia). Ponadto ustalono jako zasadę w odniesieniu do przesyłek listowych i pudełek z podaną wartością, któreby wbrew zakazom były wysłane, a przez Zarząd kraju przeznaczenia nie zostały ani doręczone ani zwrócone, że zarząd kraju nadania winien zostać dokładnie poinformowany co do dalszego losu przesyłki (do art. 12, ust. 2 Porozumienia).

36. Postanowiono, że Zarządy pocztowe nie ponoszą żadnej odpowiedzialności w stosunku do przesyłek któreby, na skutek fałszywego podania zawartości, były skonfiskowane przez władze celne (do art. 18 ust. 2 Porozumienia).

37. Odnośnie odszkodowań ustalono, że podstawą obliczenia odszkodowania jest wartość rynkowa danych przedmiotów wartościowych, w czasie i miejscu nadania odnośnej przesyłki, przeliczona na franki złote (art. 18 ust. 4 Porozumienia).

IV. Porozumienie o paczkach.

38. Utrzymano pięciostopniową skalę wag dla paczek o wadze od 1 do 20 kg z tem ogranicze-

niem, że wymiana paczek o wadze powyżej 10 kg jest warunkowa (do art. 1 ust. 1 i 2 Porozumienia).

39. Ustalono, że Zarządy mają prawo w warunkach ustalonych w art. 5) zniżyć lub podwyższyć najwyżej o 50% opłaty za przewóz morski ustalone art. 4 Porozumienia. Dotąd Zarządy miały prawo to w zakresie pełnych 100% (do art. 6 Porozumienia).

40. Ustalono, że Zarządy krajów pośredniczących w przewozie morskim paczek, mają prawo traktować jako paczki ochronne takie paczki, których jeden z wymiarów przekracza 1 m 25 cm lub też których objętość przekracza:

a) przy paczkach do 5 kg.	60 dm ³
b) „ „ od 5 — 10 kg	80 „
c) „ „ „ 10 — 15 „	100 „
d) „ „ „ 15 — 20 „	120 „

(do art. 8 ust. 2 Porozumienia wzgl. art. 7 w dawnym Porozumieniu).

41. W odniesieniu do paczek wolnych od należności ustalono, że nadawca paczki może już po jej nadaniu a przed doręczeniem adresatowi żądać dodatkowo doręczenia paczki bez żadnych należności, uiszczając za to opłatę jak za list polecony (do art. 12 Porozumienia).

42. Wprowadzono nową opłatę za przepakowanie paczek uszkodzonych w czasie transportu tylko w odniesieniu do paczek dosyłanych lub zwracanych do miejsca nadania — ustalając wysokość tej opłaty na 30 cent. (do art. 13 Porozumienia).

43. Ustalono, że w razie jednoczesnego zawiadomienia nadawcy o niedoręczalności kilku paczek (na jednym formularzu) można pobrać tylko opłatę taryfową, jak za zawiadomienie o jednej paczce (do art. 22 ustęp 4 Porozumienia).

44. Przepisy dotyczące opłat i warunków przesyłania paczek zostały ugrupowane w sposób bardziej przejrzysty, zwłaszcza sprawa waluty w której wystawiony ma być przekaz pobraniowy została ściśle sprecyzowana (do art. 28 Porozumienia).

45. Przepisy manipulacyjne dla paczek z podaną wartością zostały uproszczone przez skasowanie postanowienia regulaminu o paczkach, który opiewał, że na adresie pomocniczym winien znajdować się odcisk pieczęci lub znaku specjalnego nadawcy (do art. 26 poprzedniego Porozumienia o paczkach).

46. Wydatnie obniżono taryfę za paczki pilne w ten sposób, że zamiast pobierać potrójną opłatę — odtąd będzie się stosować opłatę podwójną i tylko w odniesieniu do kosztów transportu lądowego, dodatków do tych opłat i opłaty końcowej (do art. 37 Porozumienia wzgl. art. 36 poprzedniego Porozumienia).

47. Odnośnie wypłaty odszkodowania wprowadzono nowy przepis wedle którego odszkodowanie wypłaca się odbiorcy na jego żądanie, o ile udowodni on, że podniósł zastrzeżenia w chwili odbioru paczki uszkodzonej lub ograbionej, względnie o ile wykaże się, że nadawca zrzekł się swych praw na jego korzyść (do art. 38 ust. 1 Porozumienia).

48. Nowy przepis przewiduje również odpowiedzialność nadawcy za straty wynikłe z jego winy przez spowodowanie uszkodzenia innych paczek o ile źródło tych uszkodzeń zostało niewątpliwie ustalone, a niema się do czynienia z zaniedbaniem ze strony organów transportowych (do art. 38 ust. 6 Porozumienia).

49. Odnośnie zasad ustalenia odpowiedzialności uchwalono przepis wedle którego w razie zwrotu paczki ograbionej do kraju pochodzenia, Zarząd tego kraju ma obowiązek przeprowadzić dowód, że ani opakowanie, ani zamknięcie nie wykazały widocznych uszkodzeń (do art. 43 ust. 1 Porozumienia).

50. Ustalono, że dla przewozu metali szlachetnych, wyrobów metalowych, wzgl. przedmiotów ciężkich, winny być używane skrzynki metalowe lub drewniane. Przy użyciu skrzynek drewnianych dla paczek do 10 kg grubość desek użytych winna wynosić 1 cm przy paczkach ponad 10 kg — 1½ cm (art. 107 ust. 1 Regulaminu wyk. do Porozumienia).

51. Ustalono, że paczki zawierające filmy, celluloid surowy lub przedmioty z niego wyrobione — winny w widocznym miejscu posiadać napis „Celluloid! Trzymać z daleka od ognia i światła” (do art. 107 ust. 3b. Regulaminu wyk. do Porozumienia).

V. Przepisy dotyczące przewozu paczek drogą lotniczą.

52. Postanowiono, że kraje które nie przystąpiły do Porozumienia o paczkach, nie mogą być zmuszone do wysyłania zwykłą drogą paczek lotniczych (do art. 2 Przepisów o przewozie paczek lotniczych).

53. Ustalono, że w razie gdy nadawca życzy sobie aby paczka tylko na określonej przestrzeni była przewieziona pocztą lotniczą, winien on umieścić odpowiedni napis na paczce w języku kraju pochodzenia paczki i w języku francuskim (do art. 5 ust. 2 Przepisów o przewozie paczek lotniczych).

54. W odniesieniu do krajów uczestniczących w lotniczym przewozie paczek ustalono, że kraje pochodzenia względnie przeznaczenia, które przewożą samolotami paczki do lub z portu lotniczego komunikacji międzynarodowej, mają z tego tytułu prawo do dodatkowego wynagrodzenia (do art. 9 ust. 3 Przepisów o przewozie paczek lotniczych).

VI. Przekazy pocztowe.

55. Postanowiono, że należytość za reklamację przekazu będzie pobierana za każdy zareklamowany przekaz, nawet w tym wypadku jeżeli nadawca jednocześnie zareklamuje kilka przekazów pod adresem jednego odbiorcy (do art. 22 ust. 1 Porozumienia).

56. Odnośnie określenia odpowiedzialności Zarządów ustalono, że omyłka spowodowana przy przekazywaniu przekazu telegraficznego w obrębie kraju nadania lub przeznaczenia powoduje odpowiedzialność materialną odnośnego Zarządu, natomiast w wypadku gdyby omyłka ta zaszła w kra-

ju tranzytowym wzgl. gdyby niemożliwym okazało się ustalenie miejsca dokonania omyłki zarządy kraju nadania i przeznaczenia ponoszą wspólnie odpowiedzialność (do art. 27 ust. 2 Porozumienia). Te same zasady odpowiedzialności obowiązują również przy przekazaniu telegraficznym fałszywego przekazu wzgl. przy wypłacie zwykłego przekazu (do art. 27 ust. 3 Porozumienia).

58. Ustalono, że w wypadkach wątpliwości czy w miejscu przeznaczenia przekazu telegr. znajduje się urząd poczt.-telegr., albo skoro urząd poczt.-telegr. nie może być wskazany należy podać bliższe określenie jak dzielnicę, powiat i t. p. wzgl. inne wskazówki dla prawidłowego skierowania przekazu telegr. (do art. 104 ust. 3 Regulaminu wyk. do Porozumienia).

59. Dodatek do Regulaminu wykonawczego porozumienia o paczkach podaje nowość wprowadzoną do obrotów pocztowych w postaci „Pocztowych bonów podróżnych”.

Bony podróżnych są wydawane w odcinkach po 100 franków złotych. Najwyższa kwota książeczki z bonami wynosi 1000 franków złotych.

Oplata za każdy bon 100 frankowy ustalona jest przez Zarząd Pocztowy kraju pochodzenia bonu. Oplata ta jednak nie może przewyższać 1/2% sumy wpłaconej.

Każdy Zarząd pocztowy ustala cenę sprzedażną książeczek z bonami. Do sumy stanowiącej ekwiwalent bonu można dodać w granicach możliwie najmniejszych pewną kwotę na zabezpieczenie się od strat z różnicy kursu.

Realizacja bonu następuje w walucie kraju, w którym bon przedstawiono do zapłaty. Ani książeczki z bonami, ani pojedyncze bony nie mogą być odstępowane osobom trzecim ani przez indos, ani drogą cesji. Gdyby zarządowi pocztowemu brakło chwilowo gotówki na wypłatę bonu, zarząd ten może wypłatę bonów podróżnych czasowo zawiesić.

Zarządy pocztowe nie ponoszą odpowiedzialności za zgubienie, kradzież albo oszukańcze użycie książeczki z bonami podróżnymi lub pojedynczego bonu.

Bony podróżnych są ważne w ciągu czterech miesięcy po dacie ich wydania.

Z przedstawionych pokrótce zasad obrotu bonów podróżnych widoczne jest, że ten rodzaj wymiany zbliża się w swych istotnych momentach do obrotu przekazowego, pomijając różnice manipulacyjne, nie mające istotnego znaczenia.

VII. Przelewy pocztowe.

60. Jako nowość wprowadzono przelewy telegraficzne pomiędzy krajami które wyraziły zgodę na zaprowadzenie tego działu służby. Przelewy telegraficzne mogą być wysyłane drogą telegraficzną lub radjotelegraficzną (do art. 8 Porozumienia).

61. Wyjątki od zasady odpowiedzialności zostały uzupełnione w ten sposób, że zarządy są zwolnione od niej, o ile dokumenty służbowe dotyczące danego przelewu uległy zniszczeniu wskutek siły wyższej, albo też w tym wypadku jeżeli dłużnik nie wniesie żadnej reklamacji w ciągu roku

od daty zarządzenia danego przelewu (do art. 14 Porozumienia).

62. Przepisy Porozumienia o przelewach uzupełniono w ten sposób, że w razie zażądania otwarcia konta bieżącego zagranicą, w kraju który przystąpił do Porozumienia o przelewach, Zarząd kraju na którego terytorjum zamieszkuje proszący winien udzielić wszelkiej pomocy i informacji rządowi tego kraju, w którym konto ma być otwarte (do art. 22 Porozumienia).

VIII. Zlecenia pocztowe.

63. Postanowienia o zleceniach uzupełniono w ten sposób, że zleceniodawca, o ile przepisy kraju pochodzenia na to zezwalają — może wskazać zamiast adresu, nazwisko właściciela i numer konta bieżącego na który kwota ma być przelana (do art. 10 Porozumienia).

IX. Prenumerata dzienników i czasopism.

64. Zniżono wysokość należności pobieranej za zmianę adresu, a mianowicie o ile chodzi o czasopisma z 50 na 20 cent. a przy dziennikach z 1 franka na 40 cent. Poza tem ustalono, że Zarządy mają prawo pobierania jednolitej opłaty za zmianę adresu na cały okres prenumeraty z tem ograniczeniem, że opłata nie może przekraczać przy czasopismach 50 cent. a przy dziennikach 1 franka (do art. 10 Porozumienia).

Poza wyżej wyszczególnionymi zmianami Kongres w Kairze wprowadził jeszcze cały szereg drobnych poprawek redakcyjnych i stylistycznych, które mają na celu ściślejsze i bardziej jasne sformułowanie poszczególnych postanowień. Poprawek tych nie sposób jednak wyliczyć w ramach krótkiego artykułu, ograniczę się zatem do najważniejszej, która dotyczy zasad odpowiedzialności. Zasady odpowiedzialności w odniesieniu

do paczek, przesyłek wartościowych i przekazów otrzymały zupełnie nową bardziej przejrzystą redakcję; w przyszłości pozwoli ona uniknąć niejednego nieporozumienia, jakiego mogło wynikać na tle niewłaściwej interpretacji przepisu.

Przystępując skolei do zreasumowania wyników prac X Kongresu Światowego Związku Pocztowego stwierdzić wypada, że praca dokonana przez Kongres jest ogromna. Chcąc stworzyć sobie właściwy obraz dokonanej pracy — wystarczy nadmienić, że w czasie niespełna siedmiu tygodni przedyskutowano przeszło 1500 wniosków zgłoszonych uprzednio przez poszczególne Zarządy, a nadto rozpatrzono jeszcze cały szereg wniosków i propozycji zgłoszonych już w trakcie obrad. Wprawdzie obrady ostatniego Kongresu pocztowego w Kairze zostały poprzedzone konferencją przygotowawczą w Ottawie w czasie od 18 maja do 28 czerwca 1933, która miała na celu uproszczenie pracy na samym Kongresie, jednakże w praktyce okazało się, że prawie wszystkie wnioski przedyskutowane na konferencji przygotowawczej w Ottawie, były ponownie rozpatrywane na kongresie. Przyjęty system pracy ustalał, że wszystkie wnioski musiały być w pierw rozważone i przedyskutowane na komisji — poczem dopiero kongres na posiedzeniach plenarnych decydował o losie wniosku w drodze głosowania.

Dzięki przyjętej i wyżej opisanej procedurze, każdy wniosek zgłoszony na Kongres był dwukrotnie poddawany pod obrady. Wprawdzie system ten z natury rzeczy przedłużył nieco obrady — jednakże w wyniku okazał się dobry, stwarzając przepisy międzynarodowe, które mogą być wzorem dla regulowania zagadnień międzynarodowych również w innych dziedzinach.

HISTORIA I ROZWÓJ ŚWIATOWEGO ZWIĄZKU POCZTOWEGO.

MARJA WALCHERÓWNA.

Kongres w Bernie w 1874 roku.

Kongres proponowany przez rząd niemiecki, który miał na celu zbadanie przedłożonego projektu konwencji ogólnej pocztowej, zebrał się w Bernie dnia 15 września 1874 roku⁴¹⁾.

Ułożenie konkretnego projektu, możliwego dla wszystkich do przyjęcia, nie było rzeczą łatwą. Istniała już wprawdzie w tym czasie jedna unja pocztowa, ale jednoczyła ona tylko z kraje i to w dodatku kraje pokrewne, mówiące jednym językiem, mające zwyczaj i interesy wspólne, co bardzo ułatwiało zbliżenie.

Usiłując poddać możliwie wszystkie kraje pod jeden regulamin, musiano się natknąć na różne przeszkody, wynikające z różnic, jakie istniały choćby tylko w pojmowaniu roli poczty przez poszczególne państwa; jedne mianowicie uważały już pocztę za instytucję użytku publicznego, inne zaś przedewszystkiem za źródło dochodów skarbu⁴⁵⁾.

Pozatem, podporządkowując się pod wspólny regulamin,

(Ciąg dalszy do str. 142, Nr. 9. Przeglądu Pocztoowego).

każda niemal administracja musiała ponieść szereg ofiar i poczynić szereg ustępstw, które mogły być mylnie rozumiane przez rządy państw jako odstępowanie od zasady suwerenności i niezależności.

Aby więc projekt unji mógł być ogólnie przyjęty, musiał on pogodzić różne opinie, jakie mogły istnieć w kołach rządowych co do roli poczty, musiał on od razu wyrobić sobie opinię projektu mogącego przynieść duże rezultaty dla interesów ogólnych, bez szkodenia jednak interesom poszczególnych administracji oraz dać większą lub mniejszą pewność, że poniesione ofiary zostaną szybko wynagrodzone przez dodatni wpływ, jaki proponowana instytucja wywrze na wzmoczenie się obrotu pocztowego międzynarodowego.

Krótko mówiąc, projekt unji musiał być sformułowany dostatecznie szeroko i ogólnie, aby możliwie największa ilość rządów mogła się pod nim podpisać, a równocześnie musiał być dosyć sprecyzowany i praktycznie wykonalny, aby mógł szybko dać pożądane rezultaty⁴⁶⁾.

⁴¹⁾ l. c. str. 23.

⁴⁵⁾ l. c. str. 24.

⁴⁶⁾ l. c. str. 24.

Zrozumiał to doskonale Stephan i to stanowi jego wielką zasługę, że zdołał on opracować projekt tak jasny, prosty i tak doskonale odpowiadający wymaganiom życia, że te nawet kraje, w których interesy najbardziej ten projekt narazie godził, nie były w stanie odrzucić go i nie sprzeciwiły się wysłaniu swoich delegatów na kongres do Berna.

Już więc na samym początku zauważyć się dała dobra wola ogółu, która nie miała przyczyniła się do zrealizowania zamierzonego dzieła.

Projekt konwencji opracowany przez Stephana składał się z 14 tylko artykułów, regulujących 14 zasadniczych spraw. W skrócie można je sformułować następująco⁴⁷⁾:

1. Objęcie konwencją listów, kartek pocztowych, gazet i innych druków, próbek i papierów handlowych.
2. Prawo dla każdego z państw umawiających się do oznaczenia wg. swego upodobania:
  - a) porta pojedynczego, pobieranego na terenie działania danej poczty, od wszystkich listów pochodzących z lub przeznaczonych do krajów, wchodzących w skład Unji, w ten sposób, aby nie przekroczyło ono 3 groszy, 4 pensów lub 40 centimów dla zwykłego listu opłaconego, ani 6 groszy, 8 pensów lub 80 centimów za zwykły list nieopłacony;
  - b) opłaty jednolitej w każdym państwie dla gazet i innych druków, próbek i papierów handlowych, w ten sposób, aby nie była ona niższa od 3/4 grosza, 1 pensa lub 10 centimów.
3. Upoważnienie do pobierania dodatkowej opłaty, nieprzewyższającej 2 groszy, 2 pensów lub 20 centimów od listu zwykłego i do pobierania dodatkowej opłaty równej opłacie zwykłej od gazet, druków i t. d. w razie transportu morskiego dłuższego niż 300 mil morskich.
4. Obowiązek uiszczania opłat za kartki pocztowe takich jak za zwykłe listy opłacone.
5. Pozwolenie polecenia w ruchu międzynarodowym wszelkich przesyłek pocztowych z przyznaniem wysyłającemu prawem do żądania zwrotnego poświadczenia odbioru oraz obowiązek Zarządów niepobierania za polecenie i za zwrotne poświadczenie odbioru opłat wyższych niż te, które są pobierane od takiej korespondencji w obrocie wewnętrznym.
6. Ustalenie 40 marek, 50 franków lub 2 funtów szterlingów jako wynagrodzenia za zaginięcie przedmiotów poleconych, jeżeli prawodawstwo wewnętrzne uznaje zasadę odpowiedzialności.
7. Obowiązek używania znaczków pocztowych, ważnych w kraju pochodzenia korespondencji, przy uiszczaniu opłaty pocztowej.
8. Zakaz pobierania dodatkowych opłat za dosyłanie przesyłek w obrębie Unji, o ile przesyłki zostały opłacone wg. taksy w Unji obowiązującej.
9. Ograniczenie zwolnień od opłaty korespondencji odnoszącej się do służby pocztowej.
10. Zniesienie podziału porta (opłaty pozostają w kraju, który je pobrał).
11. Uchwalenie wolności i bezpłatności tranzytu z pozwoleniem pobierania opłat za koszty nadzwyczajne.
12. Upoważnienie kraju wchodzącego w skład Unji, a chcącego zawrzeć umowę pocztową z krajem stojącym poza Unją, do ofiarowania temu krajowi korzyści konwencji Unji w całej rozciągłości, ale pod warunkiem wzajemności.
13. Zaznaczenie, że konwencja nie może godzić w prawodawstwo wewnętrzne żadnego państwa, ani powodować uszczuplenia praw stron umawiających się w związku z zawieraniem

przez nie traktatów lub bardziej ścisłych unij w celu polepszenia wzajemnych stosunków pocztowych.

14. Regulowanie sporów przez sąd arbitralny.

Jak widać, projekt konwencji pocztowej przygotowany przez rząd niemiecki był w wysokim stopniu liberalny.

Artykuł 9 konwencji uzupełnia artykuł 10 projektu, dotyczący zniesienia podziału porta przez przepis, wg. którego nie można będzie pobierać ani w kraju przeznaczenia korespondencji, ani w kraju pochodzenia, ani od nadawców, ani od odbiorców, żadnej opłaty innej, niż opłaty pocztowe przewidziane artykułami konwencji.

Artykuł 10 konwencji określa koszty tranzytu lądowego na 2 frs. za 1 kg listów i kart pocztowych i na 25 centimów za 1 kg innych przesyłek. Te koszty mogą być odpowiednio podniesione do 4 frs i do 50 centimów w razie tranzytu, wynoszącego więcej niż 750 km przez terytorjum jednej administracji.

Co się tyczy tranzytu morskiego w obrębie Związku, to Konwencja przewiduje wynagrodzenie za koszty tranzytu na przestrzeni dłuższej niż 300 mil morskich. Postanowiono, że nie można będzie żądać więcej niż 6 frs. 50 centimów za 1 kg listów i kart pocztowych, ani więcej niż 50 centimów za 1 kg innych przesyłek.

Pozatem członkowie Związku zobowiązali się do obniżenia tych kosztów w miarę możliwości; postanowiono również, że tam, gdzie tranzyt czy to terytorjalny czy morski jest bezpłatny lub opłacany wg. niższych stawek, tam warunki te mają być utrzymane (art. 14).

Artykuł ten przewiduje ponadto że koszty tranzytu płacone będą na podstawie statystyki przeprowadzanej corocznie przez 2 miesiące.

Te uchwały nie mogą się stosować do poczty indyjskiej, ani też na przestrzeni linii kolejowej, łączącej N. York z San Francisco, co uzasadnione było rozciągłością terenu i trudnościami połączeń. Warunki korzystania z usług tranzytowych na tych obszarach miały być tematem osobnych umów (Artykuł ten zupełnie zmienia myśl artykułu 11 projektu).

Artykuł 15 konwencji, niemający swego odpowiednika w projekcie, postanawia stworzenie Biura Międzynarodowego (Bureau International), działającego pod wysokim nadzorem Zarządu pocztowego wskazanego przez Kongres (Kongres wybrał administrację poczt szwajcarskich).

To biuro ma obowiązek zbierać, uzgadniać, ogłaszać i rozsyłać wszelkiego rodzaju wiadomości dotyczące międzynarodowej służby pocztowej; dawać, na żądanie stron, swoją opinię w sprawach spornych; wdrażać postępowanie co do zmiany uchwał Kongresu; badać żądania zmian postanowień przepisów wykonawczych Konwencji; prowadzić ewidencję i ogłaszać przeprowadzone zmiany; ułatwiać operacje związane z międzynarodową rachunkowością pocztową; sporządzać corocznie ogólną statystykę ruchu pocztowego Związku wg. danych dostarczonych w tym celu przez poszczególne administracje; wydawać dziennik specjalny w języku francuskim, niemieckim i angielskim; uczestniczyć w przygotowaniach do prac przyszłych kongresów i wogóle zajmować się pracami i badaniami, mającymi na celu dobro interesów Związku.

Artykuł 17 konwencji, zezwala Zarządom nie uczestniczącym, na wejście do Związku pod warunkiem: 1) złożenia deklaracji do administracji upoważnionej do kierowania Biurem Międzynarodowym, 2) zobowiązania się do stosowania przepisów obowiązujących w Związku, 3) otrzymania zezwolenia innych zainteresowanych administracji⁴⁸⁾.

⁴⁸⁾ L'Union Postale Universelle str. 26 — 27. Pełny tekst Konwencji znaleźć można w Deutsches Post Archiv. 1874 r., str. 587 i nast.

⁴⁷⁾ l. c. str. 24—25.

Ponieważ Konwencja zawarta na kongresie berneńskim była pierwszą, która organizowała pocztę międzynarodową na nowych i jak się później okazało, trwałych zasadach, która stała się podstawą dla zorganizowania poczty takiej, z jakiej usług korzystamy dzisiaj, należy dłużej nieco zatrzymać się nad jej postanowieniami podstawowymi, zbadać ich doniosłe znaczenie, oraz zastanowić się nad przyczynami, które skłoniły członków kongresu do takiego, a nie innego ich sformułowania.

Najważniejszą, podstawową zasadą przyjętą przez nowopowstały Związek było to, że państwa zawierające konwencję, stanowią jeden obszar pocztowy i że dla ruchu przesyłek pocztowych nie istnieją wewnątrz Związku żadne polityczne granice.

Z takiego postawienia sprawy wynikały postanowienia dotyczące 3 zasadniczych spraw: 1) wolności tranzytu, 2) jednolitości i taniałości opłat i 3) zniesienie podziału porta⁴⁹⁾.

Te 3 zasady regulują do dziś dnia istotę międzynarodowego życia pocztowego.

1. Zasada, która pozwalała państwom związkowym używać wszystkich środków transportowych utrzymywanych przez zarządy poczt związkowych, w celu przesłania swojej korespondencji przez te kraje, do innych państw związkowych bez uprzedniego porozumiewania się, ucieleśniała ideał wolności tranzytu.

Dopiero teraz możliwym było usunięcie istniejącego dotychczas ze szkodą dla szybkości transportu, omijania pojedynczych krajów, a tem samem, przy możliwości obrania najkrótszych dróg tranzytu, zapewniono możliwie największą szybkość dla transportu korespondencji⁵⁰⁾.

Aby tę zasadę rozwinąć i ułatwić ustalono równocześnie niskie opłaty tranzytowe, wykluczające fiskalne wykorzystanie najważniejszych dróg tranzytowych⁵¹⁾.

Projekt starał się również uregulować sprawy, które najczęściej wymagały reformy, a więc tranzyt (artykuł 11 proponuje wolność i bezpłatność tranzytu), sposób pobierania opłat za transport lądowy i morski, który był dotychczas bardzo niewygodny (artykuł 3 proponuje ich powiązanie w pewnym stałym stosunku), opłaty za korespondencję (artykuł 2 głosi zasadę taniałości i jednolitości porta) oraz podział porta, następujący dotychczas dużo kłopotów i skomplikowanych obliczeń (artykuł 10).

W pewnym sensie, projekt był reprodukcją rezolucyj powziętych na konferencji w Paryżu, był on jednak uporządkowany, dostosowany do nowych wymagań i pomijał pewne sprawy, które chwilowo należało usunąć w cień, aby łatwiej doprowadzić do porozumienia między państwami zainteresowanymi⁵²⁾.

Zwrócił na to uwagę generalny radca Borel, szef departamentu poczty szwajcarskiej, gdy po złożeniu życzeń pomyślnej pracy członkom kongresu w imieniu narodu i rządu szwajcarskiego, wyraził się w ten sposób: „Zdaje się, że nadszedł czas postawienia kroku naprzód na drodze wskazanej przez Konferencję paryską. Propozycje zgłoszone przez administrację poczt cesarstwa niemieckiego dążą do stworzenia unji pocztowej, która obejmując wszystkie kraje, w których służba pocztowa jest regularnie zorganizowana, rozwinęłaby, uogólniła i ujednostajniła zasady głoszone w 1863 r., a na których oparte są liczne konwencje pocztowe zawarte po tym roku⁵³⁾.”

Na kongresie zebrało się 42 delegatów, reprezentujących 22

państwa, a mianowicie: Austrię i Węgry, Belgię, Danję, Egipt, Francję, Grecję, Holandję, Hiszpanję, Luxemburg, Niemcy, Norwegię, Portugalję, Rumunię, Rosję, Serbię, Szwajcarię, Szwecję, Turcję, Włochy, Wielką Brytanię i Stany Zjednoczone⁵⁴⁾.

Te kraje przedstawiły około 37 000 000 km² terytorjum i około 350 000 000 ludności⁵⁵⁾.

Ponieważ delegaci naprawdę szczerze pragnęli doprowadzić pomyślnie do końca rozpoczęte dzieło i wykazali maximum dobrej woli w kierunku uzgodnienia między sobą spraw spornych oraz dzięki dobremu kierownictwu Borel'a, obrady kongresu doprowadziły do pomyślnych rezultatów.

Trwały one 3 ½ tygodnia; odbyto 14 posiedzeń plenarnych oraz dużo posiedzeń komisji generalnej i komisji specjalnej dla przepisów wykonawczych⁵⁶⁾.

Dnia 9 października podpisano akt konstytucyjny Związku. Początkowo nazwa jego brzmiała „Union Generale des Postes” — „Ogólny Związek Pocztowy”; nazwę obowiązującą dzisiaj t. j. „Union Postale Universelle” — Światowy Związek Pocztowy⁵⁷⁾, zaprowadzono dopiero o 4 lata później na kongresie w Paryżu w 1875 r.⁵⁷⁾.

Moc obowiązującą miał akt ten otrzymać z dniem 1 lipca 1875 r.⁵⁸⁾.

Z wyjątkiem spraw dotyczących tranzytu, projekt Stephana został przyjęty bez zasadniczych zmian. W paru tylko punktach poczyniono pewne poprawki, które dotyczyły jednak szczegółów, a nie zasady. Sam ten fakt świadczy o tem, jak starannie i z jaką znajomością rzeczy projekt był opracowany.

Zmiany przeprowadzone przez Kongres były następujące: Art. 3 konwencji ustala takse unji:

- a) na 25 centimów dla zwykłego listu opłaconego z tem zastrzeżeniem, że poszczególne kraje, uwzględniając wewnętrzne stosunki monetarne i inne okoliczności będą mogły pobierać opłatę wyższą lub niższą, pod warunkiem, że opłata ta nie przekroczy 32 centimów i nie spadnie poniżej 20 centimów. (To postanowienie zostało uzupełnione ustaleniem wagi dla porta zwykłego na 15 gr. oraz progresji co 15 gr. Dla krajów nie używających systemu metrycznego, ale angielski, ustalono wagę listu na 1/2 uncji (14,1733 g.) (zmiana art. 2 projektu);
- b) dla kartek wbrew utartemu zwyczajowi ustalono takse równą połowie taksy za zwykłe listy opłacone (zmiana art. 4 projektu).

Artykuł 4 konwencji ustala:

- a) opłatę 7 centimów dla druków, próbek i papierów handlowych, z pozwoleniem pobierania opłat wyższych lub niższych pod warunkiem, że nie przekroczą one 11 centimów i nie spadną poniżej 5 centimów. (To postanowienie uzupełniono ustaleniem wagi dla porta zwykłego na 50 g. i progresji co 50 gr. z ograniczeniem wagi do 250 g. dla próbek i do 1000 g. dla druków i papierów handlowych (zmiana art. 2 projektu);
- b) dodatkową opłatę, równą połowie taksy przyjętej przez Związek, z jednej strony dla listów, z drugiej dla druków, próbek i papierów handlowych przeznaczonych do transportu morskiego wynoszącego więcej niż 300 mil. (zmiana art. 3 projektu).

Jakkolwiek uważano naogół, że jedynie bezpłatność tranzytu

⁴⁹⁾ von Jung. Der Weltpostverein und der Wiener Post congress. Lipsk 1892, str. 5 — 6.

⁵⁰⁾ von Jung. Der Weltpostverein und sein Einfluss auf den Weltverkehr und die Weltwirtschaft. Strassburg 1903, str. 7.

⁵¹⁾ von Jung. Der Weltpostverein und der Wiener Post-congress. Lipsk 1892, str. 5 — 6.

⁵²⁾ l. c. str. 25.

⁵³⁾ Deutsches Post Archiv 1874 r., str. 580.

⁵⁴⁾ L'Union Postale. Sa fondation et son developpement: Annexe II.

⁵⁵⁾ l. c. str. 28.

⁵⁶⁾ Deutsches Post Archiv. 1874, str. 579.

⁵⁷⁾ Union Postale Universelle, str. 26 odnośnik 2).

⁵⁸⁾ l. c. str. 26.

ładowego jest najlepszym i koniecznym uzupełnieniem zasady wolności tranzytu i jakkolwiek wiele głosów na kongresie oświadczyło się za zupełnym zniesieniem opłat tranzytowych, to jednak takiego rozwiązania kwestji nie osiągnięto z dwóch powodów⁵⁹⁾.

Przedewszystkiem musiano uwzględnić położenie Belgji, które z tego powodu jest charakterystyczne, że kraj ten leży w punkcie krzyżowania najważniejszych dróg tranzytowych kontynentu.

Według przypuszczalnych danych, zarząd pocztowy belgijski przewoził przez swój obszar tranzytem około 2500 kg listów i druków dziennie, podczas gdy swojej korespondencji wysyłał tranzytem tylko około 125 kg dziennie. Różnica jest rażąca. Przyjmując więc bezpłatność tranzytu, zmniejszenie się wydatków wynikające dla Belgji z niepłacenia za korzystanie z obcego tranzytu, nie mogło w żadnym wypadku pokryć strat wynikłych ze zmniejszenia się opłat tranzytowych pobieranych przez zarząd belgijski, które w roku liczono na 1 milion franków.

Dalszym powodem odstąpienia od projektowanej przez Stephaną zasady bezpłatności tranzytu było położenie Francji, rozpatrywane z punktu widzenia nie tylko geograficznego, ale i pocztowo-finansowego.

Francuski zarząd pocztowy kierował się zawsze zapatrywaniem, że świadczy on innym krajom większe usługi niż te, które od nich otrzymuje. Na skutek tego zapatrywania, żądała Francja zawsze, aby z opłat pobranych przez inne państwa za listy idące tranzytem przez Francję, większą część dochodów, a więc 2/3 — 3/5 lub 5/8 całego porta przypadała zarządowi francuskiemu. Było to poprostu fiskalne wyzyskanie dróg tranzytowych Francji i bardzo obciążało zarządy innych państw na korzyść zarządu francuskiego.

W rezultacie, za list idący tranzytem przez Francję, trzeba było płacić Francji sumę, równą co najmniej francuskiemu portu wewnętrznemu lub też często i większą, jakkolwiek przyjęcie listu, jego ekspedycję i doręczenie wykonywały inne zarządy.

Już w umowie zawartej 14 lutego 1872 roku między Francją a Niemcami zmieniono ten rabunkowy system. Postanowiono mianowicie, że zasadniczo tranzyt jest bezpłatny, ale że o ile w jednym z obu kierunków waga otrzymanych do tranzytu przesyłek przekroczy w jednym kwartale wagę przekazanych do tranzytu przesyłek co najmniej o 100 kg listów i o 500 kg innych przesyłek, ten z dwóch zarządów, który przewiózł większą ilość, otrzymywał od drugiego zarządu odszkodowanie w wysokości 6 frs. za 1 kg listów i 1 frank za 1 kg innych przewyłek.

Ta umowa była więc krokiem w kierunku przyjęcia zasady bezpłatności; ponieważ jednak stosunki Francji z innymi krajami oparte były na dawnych umowach, uważano, że zaniechanie dążeń do wprowadzenia bezpłatności tranzytu, ułatwi Francji przystąpienie do ogólnego Związku Poczтового, a równocześnie nie narazi Belgji na duże ofiary.

Zasada bezpłatności tranzytu upadła więc, mimo, że miała za sobą wielu zwolenników i pewne teoretyczne uzasadnienie.

Twierdzono bowiem, że przy światowej współnocie, przy stworzeniu jednego terytorjum pocztowego nie było właściwie podstaw do ustalania wynagrodzeń za tranzyt lądowy (nie mówi się naturalnie o wyjątkowych świadczeniach lub położeniu kraju).

Pozatem opierano się na twierdzeniu, że samo transportowanie obcych przesyłek rzadko kiedy przysparza specjalnych kosztów oraz, że jedno świadczenie państwa wywołuje drugie świadczenie innego państwa i tem samym wydatki znajdują wyrównanie w odpowiednich dochodach⁶⁰⁾.

Jak to jednak życie samo później wykazało, idea bezpłatności tranzytu nie mogłaby być trwale wprowadzona, gdyż godziła ona zbyt dotkliwie w interesy wielu państw, które dzięki swemu położeniu geograficznemu musiałyby przewozić bez wynagrodzenia ogromne ilości przesyłek, same natomiast z tranzytu obcego korzystałyby niewspółmiernie mało. W takim położeniu jest m. in. także i Polska.

Sprawa pobierania opłat tranzytowych morskich nie nasuwała natomiast żadnych wątpliwości.

Transport morski powoduje zawsze znaczne koszty, które nie znajdują odpowiednika w świadczeniach drugiej strony, gdyż przedsiębiorstwa żeglugi morskiej muszą otrzymać wynagrodzenie za przewóz ładunków napływających ze wszystkich stron w ogromnej ilości dlatego, że wielka część krajów musi korzystać z obcego tranzytu morskiego, mała zaś liczba krajów tranzyt taki faktycznie wykonuje.

Konwencja, ustalając przytoczone wyżej niskie, jednolite stawki jednostkowe, słusznie i skutecznie zapobiegła wykorzystaniu monopolistycznego stanowiska tranzytowych państw nadmorskich.

Stawki te zostały niższe do 1/10 wysokości tych, jakich żądały np. angielskie towarzystwa żeglugi, które miały faktyczny monopol w morskim tranzycie ładunków pocztowych przed zawarciem konwencji⁶¹⁾.

Postanowiwszy raz wolność tranzytu oraz ustanowiwszy niskie, jednolite opłaty tranzytowe, można było skolei zbudować system taniach, do pewnego stopnia jednolitych opłat za przesyłanie korespondencji zagranicznej.

Korzyści wynikające z zaprowadzenia jednolitego, bez względu na odległość porta były tak oczywiste, że nie nasunęły członkom kongresu żadnych wątpliwości.

Jakkolwiek wprowadzenie tej zasady pociągnęło za sobą szereg przejściowych ofiar, to jednak nawet te poszkodowane zarządy chętnie zasadę tę przyjęły, mając na względzie korzyści ogólne oraz wierząc, że otrzymają one rekompensatę z punktu widzenia dobra publicznego, w korzyściach jakie przemysł, handel i kultura intelektualna kraju będzie mogła wyciągnąć z jednolitego systemu pocztowego, a także z punktu widzenia skarbu, przez zwiększenie się ruchu pocztowego, który niewątpliwie musiał nastąpić pod wpływem nowych postanowień.

Ustalenie rozpiętości opłaty między 32 i 20 centimami przy równoczesnym ustaleniu stawki na 25 centimów, a więc określenie wysokości opłaty w jednej tylko walucie, miało swoje uzasadnienie w tem, że przyjęto jedną walutę związkową, mianowicie frank złoty.

Każdy kraj mógł ustalać swoje opłaty we własnej walucie, ale tak tylko, aby po przeliczeniu na franki złote, zawierały się między ustalonymi granicami 32 i 20 centimów⁶²⁾.

Zastanawiano się na kongresie nad ustaleniem granicy dolnej dla opłat, a to ze względu na postanowienie artykułu 14, w myśl którego można było zniżyć dowolnie opłaty w obrocie między dwoma krajami. Musiała być jednak stworzona jakaś dolna granica, gdyż inaczej mogło się zdarzyć, że np. opłata za nieopłacony list byłaby w jednym kraju niższa od opłaty za list opłacony w drugim kraju, co pociągnęłoby za sobą fakt, że opłacanie listów stałoby się czemś wyjątkowym i niepotrzebnym, a cały dochód przypadałby na rzecz kraju drugiego. Dlatego też stworzono ową minimalną granicę oraz postanowiono, że za list nieopłacony może kraj odbiorczy pobierać dopłatę w podwójnej wysokości⁶³⁾.

⁵⁹⁾ Deutsches Post Archiv. 1874. str. 608.

⁶⁰⁾ Der Weltpostverein und sein Einfluss auf den Weltverkehr und die Weltwirtschaft. Von Jung. Strassburg. 1903, str. 7.

⁶¹⁾ l. c. str. 8.

⁶²⁾ Deutsches Post Archiv. 1874 — str. 610.

⁶³⁾ l. c. str. 610 — 611.

Charakterystyczne jest, że nie ustalono maksymalnej wagi listów, lecz, że ustalono jedynie pierwszą, normalną wagę na 15 g. z tem, że za każde dalsze rozpoczęte 15 g. płaci się opłatę ponownie.

3. Z przyjęcia zasady jednolitego porta wynikała logicznie możliwość odrzucenia podziału porta. Dawna nienaruszalna, a prawie niemożliwa do wykonania, zasada podziału i zwrotu opłaty między państwa biorące udział w transporcie przesyłki, została przekreślona przez postanowienie, że każdy zarząd zatrzymuje dla siebie całość pobranej przez siebie opłaty. Przyjęto zasadę wzajemnej kompensaty, która opierała się na doświadczeniu, że we wzajemnych stosunkach z państw ilości korespondencji, przesyłanej w jednym i w drugim kierunku są mniej więcej takie same.

Ponieważ każdy zarząd zatrzymuje wg. nowej zasady pobrane przez siebie porto w całości, więc właściwie od każdej przesyłki przypada każdemu zarządowi po połowie, odpadają więc liczne, uciążliwe i kłopotliwe rozrachunki, które dawniej każdy zarząd musiał przeprowadzać z każdym krajem z osobna. Pewne konieczne wyrównania postanowiono regulować systemem clearing'owym, a zapłaty skutecznicą we frankach za pomocą weksła płatnego w kraju wierzyciela⁶⁴).

Jeżeli obok tych zasadniczych zmian i udogodnień w dotychczasowej organizacji poczty uwzględnimy jeszcze szereg postanowień o odpowiedzialności, o zasadach administrowania, o organizacji Związku, o prawach głosowania każdego zarządu (każdy zarząd ma 1 głos), o ustanowieniu międzynarodowego biura, jako pośrednika w wymianie myśli między państwami związkowymi, o przyszłych kongresach i t. d., wówczas możemy nabrać właściwego przekonania o ważności powziętych decyzji⁶⁵).

Postanowienie konwencji, pozwalające państwom związkowym na zawieranie osobnych bardziej ścisłych umów i porozumień w celu polepszenia wzajemnych stosunków pocztowych,

wskazuje na to, że kongres nie tracił z oczu nie tylko interesów ogólnych, ale i dobra poszczególnych administracji⁶⁶).

Znalazło to należyte zrozumienie i uznanie tych kilku delegatów, którzy zostali na kongres wysłani bez pełnomocnictw. Zażewzani zpowrotem do rządu uzyskali oni od nich upoważnienie do podpisania Konwencji. Był mały tylko wyjątek; mianowicie Konwencji nie podpisał jedynie delegat Francji, ale dlatego tylko, że musiał on najpierw przedstawić tekst Konwencji Zgromadzeniu Narodowemu do aprobaty. Zgodę uzyskano już 3 maja 1875 roku i zarząd francuski miał prawo stosować Konwencję w 6 miesięcy po wprowadzeniu jej w życie i w innych państwach⁶⁷) t. j. od dnia 1 stycznia 1876 r.

Można twierdzić z całą stanowczością, że związkowa umowa berneńska, która przez swoje ogólne postanowienia przekreśliła około 1000 pojedynczych międzynarodowych umów, która połączyła poczty czterech stron świata w jedną organizację, będącą instytucją prawną, pozbawioną jakichkolwiek tendencji politycznych, a więc rokującą stałość, stała się podwaliną, na której rozwinął się i ugruntował Światowy Związek Poczty⁶⁸).

Zdawano sobie jednak sprawę podczas kongresu, że umowa nie wyczerpuje wszystkich zagadnień pocztowych. Nie chciało jednak przez nadmiar reform stwarzać chaosu i pozostawiono zarządowi inicjatywę w przedsięwzięciu celowych zarządzeń w mniejszym zakresie.

Niemniej jednak rozumiano, że dzieło stworzone nie jest jeszcze czemś ostatecznym i niezmiennym, ale że jest instytucją, którą należy wciąż doskonalić, aby mogła się stale utrzymywać na poziomie nowoczesnego postępu.

Postanowiono więc zwoływać kongresy pocztowe co 3 lata, aby utrzymać ciągłość starań nad ulepszeniem poczty i Związku.

(Dalszy ciąg nastąpi)

ZASADY PRAWA WEKSLOWEGO STOSOWANE W SŁUŻBIE ZLECENIOWEJ. *)

JAN WASILEWSKI.

Będę mówił o zasadniczych pojęciach prawa wekslowego, dążąc do krótkiego ich ujęcia w ramach jednego wykładu. Jest przeto rzeczą zrozumiałą, że przedstawię tylko główne zasady wekslowe, spotykane przez pocztowców przy sposobności wykonywania służby zleceniowej, a w szczególności przy przedstawianiu weksli do zapłaty i dokonywaniu protestów wekslowych.

Weksel można określić jako dokument wierzytelnościowy, wystawiany przeważnie na zlecenie, przy zachowaniu ściśle określonych przez prawo formalności, a zawierający jednostronną abstrakcyjną obietnicę zapłaty określonej sumy pieniężnej, za którą są odpowiedzialni wszyscy podpisani na wekslu. Zatem specyficznymi cechami wekslu są: jednostronność (jedna strona jest wyłącznie uprawniona, a druga wyłącznie zobowiązana), abstrakcyjność (z treści wekslu nie wynika za co mianowicie zostało zaściągnięte zobowiązanie) i ścisła formalność.

Prawo wekslowe zna dwa rodzaje weksli: własne i trasowane.

Istotą wekslu własnego jest przyrzeczenie zapłaty określonej sumy pieniężnej. Przykładowo weksel własny wygląda następująco:

Warszawa, dnia 1 września 1934 r.

na 500.— zł.

1 października 1934 r. zapłacę za ten weksel na zlecenie Jana Romańskiego sumę

pięćset złotych

Płatny w Warszawie

Piotr Wystawca

Warszawa, Krucza 2.

Występują tu zatem dwie osoby: wystawca t. j. przyrzekający zapłatę i osoba, na rzecz której względnie na zlecenie której zapłata ma być dokonana. Ta ostatnia osoba nazywa się remittentem. Przez wystawienie takiego wekslu wystawca zobowiązuje się zapłacić remittentowi względnie osobie, którą on wskaże, oznaczoną sumę wekslową.

Weksel jest dokumentem wierzytelnościowym o charakterze ściśle formalnym, i dlatego nie może być wystawiony w formie dowolnej, gdyż samo prawo przepisuje pewne warunki, którym

⁶⁴) L'Union Postale. Sa fondation et son developpement. str. 28.

⁶⁷) l. c.

⁶⁸) v. Jung. Der Weltpostverein und sein Einfluss auf den Weltverkehr und die Weltwirtschaft. Strassburg. 1903, str. 8—9.

*) Odczyt wygłoszony w Dyrekcji O. P. i T. w Warszawie, w dn. 27.IX 34 r.

⁶⁴) Der Weltpostverein und sein Einfluss auf der Weltverkehr und die Weltwirtschaft. v. Jung. Strassburg, str. 8—9.

⁶⁵) v. Jung. Der Weltpostverein und der Wiener Postcongress. Lipsk. 1892, str. 5—6.

weksel winien odpowiadać. Cechy istotne, charakteryzujące weksel własny, są następujące:

- 1) nazwa „weksel” w samym tekście dokumentu, w języku w jakim go wystawiono. Nie wystarczy więc oznaczenie tego w nagłówku pod sankcją nieważności weksłu,
- 2) przyrzeczenie bezwarunkowe zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej t. zn., że przyrzeczenie nie może być uzależnione od jakiegoś wzajemnego świadczenia ze strony remittenta. Ponadto należy zwrócić uwagę na to, że wolno przyrzec tylko zapłatę pewnej sumy pieniężnej, ale nie dostarczenie towarów czy papierów wartościowych, jak na to pozwala np. prawo wekslowe rumuńskie,
- 3) oznaczenie terminu płatności, co nie jest jednak kategorycznie wymagane, gdyż weksel bez oznaczenia terminu płatności jest płatny za okazaniem.
- 4) oznaczenie miejsca płatności; jeśli jednak na wekslu nie wskazano miejsca płatności, za takie uważa się miejsce jego wystawienia,
- 5) nazwisko remittenta, gdyż weksel na okaziciela jest nieważny. Postanowienie to ma na celu wykluczenie nadużyć, zmuszając posiadacza weksłu do legitymowania się nieprzerwanym szeregiem żyry, o czym będę mówił niżej,
- 6) oznaczenie daty i miejsca wystawienia weksłu; to ostatnie posiada szczególnie wielkie znaczenie, gdyż np. poczta nie protestuje weksli wystawionych zagranicą; wskazanie więc miejsca wystawienia pozwala zorientować się, czy weksel może być przez pocztę zaprotestowany, czy też należy go zwrócić zleceniodawcy,
- 7) podpis wystawcy.

Te siedem cech stanowią warunek ważności weksłu własnego. Brak jednej z nich powoduje, że dokument taki nie będzie przez prawo traktowany jako weksel własny, t. zn. nie będzie podlegał przepisom prawa wekslowego. Pozostanie więc dokumentem obligującym dłużnika, ale nie będzie korzystał z przywileju skróconej procedury wekslowej. W wypadku zatem niezapłacenia wierzyciel będzie mógł dochodzić swych praw jedynie w drodze zwykłego procesu cywilnego. Oczywiście, w życiu codziennym często się zdarza wystawianie t. zw. weksli „in blanco”: oznacza się sumę i kładzie podpis, albo też ogranicza się do samego tylko podpisu. Rzecz jasna, że co do późniejszego wypełnienia blankietu między stronami musi nastąpić porozumienie, zgodnie z którym remittent ma następnie blankiet wypełnić. Na tę rzecz należy zwracać baczność, gdyż „kto umieścił podpis na dokumencie, który nie zawierał wszystkich wymaganych cech weksłu, odpowiada wekslowo, chyba że udowodni, że dokument później wypełniono niezgodnie z jego wolą”. Niemniej jednak, gdyby weksel taki po wypełnieniu go przeszedł w ręce osoby trzeciej, nabywającej go w dobrej wierze, ma miejsce odpowiedzialność wekslowa ze strony wystawcy. Nie wyklucza to oczywiście roszczenia wystawcy w stosunku do remittenta, który wypełnił weksel niezgodnie z jego wolą.

W przeciwstawieniu do weksłu własnego przy wekslu trasowanym (ciągnionym) występują trzy osoby: znani już nam wystawca oraz remittent i osoba trzecia, zwana trasatem. Ta osoba trzecia t. j. trasat stanowi punkt ciężkości weksłu trasowanego. Weksel ten wystawiony jest w formie przekazu, skierowanego na trasata, który ma skutecznie zapłatę. Weksel trasuje się albo „ciągnie” na osobę trzecią. Stąd nazwa: weksel trasowany albo ciągniony. Wchodzi więc tu w grę polecenie zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej, podczas gdy przy wekslu własnym mieliśmy przyrzeczenie.

Przy sposobności należy zwrócić uwagę, że wystawca często bywa nazywany trasantem (np. przepisy o zleceniach pocztowych z 1931 r.). Należy więc pamiętać, że trasant (wystawca) jest tą

osobą, która „ciągnie” weksel na osobę trzecią. Trasat zaś jest właśnie tą osobą trzecią, która ma zapłatę skuteczną.

Treść i istotę weksłu trasowanego zilustruje następujący przykład: Osoba A pożycza osobie B 500 zł. Osoba B wystawia na tę sumę weksel. Ponieważ jednak osoba trzecia C winna jest osobie B taką sumę, osoba B (jako wystawca), poleca osobie C (trasatowi) wypłacić tę sumę osobie A (remittentowi). Jest więc to jak gdyby list polecający do przyjaciela, który ma wypełnić pewne świadczenie na rzecz poleconej osoby. Zgodnie z powyższym przykładem weksel trasowany będzie brzmiał:

Warszawa, dnia 1 października 1934 r. Na 500 zł.
1 listopada 1934 r. zapłaci Pan za ten weksel na zlecenie Jana
Romańskiego sumę

pięćset złotych

Do Jana Trasata
Warszawa, Krucza 19.
Płatny w Warszawie.

Piotr Wystawca
Warszawa, Krucza 2.

Rozumie się, że trasat może nie honorować takiego weksłu i nie można go do tego zmusić, gdyż nie biorąc udziału w wystawieniu i podpisaniu weksła, nie może być pociągnięty do zapłaty wbrew swojej woli. Aby temu zaradzić prawo wekslowe wprowadza t. zw. „akcept” albo „przyjęcie”. Istota przyjęcia polega na tem, że po otrzymaniu weksłu trasowanego remittent udaje się do trasata i zapytuje go, czy będzie ten weksel honorował, t. j. czy zgadza się na jego zapłatę w określonym terminie. Jeżeli stosunki między trasatem i wystawcą układają się w ten sposób, że mają wobec siebie jakieś zobowiązania, trasat pisze na przedniej stronie weksłu: „przyjmuje” albo „akceptuje” i kładzie swój podpis. Z tą chwilą klamka zapadła — przez „przyjęcie” trasat staje się akceptantem, t. j. tak zobowiązany, jak gdyby sam ten weksel wystawił. Przy żądaniu zatem zapłaty w terminie nie wolno zwracać się do wystawcy, pomijając trasata. Trasat bowiem jest dłużnikiem głównym i dopiero wtedy, gdy weksłu nie zapłaci (co winno być stwierdzone protestem), można żądać zapłaty od wystawcy. Ta okoliczność jest szczególnie ważna dla poczty. Pracownik pocztowy musi bowiem wiedzieć dokładnie komu należy weksel przedstawić do zapłaty i przeciw komu sporządzać protest t. j. że nie wolno zwracać się do wystawcy, pomijając trasata. Oczywiście akcept nie zawsze musi mieć miejsce. Remittent bowiem może mieć tyle zaufania do trasata, że nie będzie mu przedstawiał weksłu do przyjęcia, będąc pewnym, że i bez akceptu trasat w terminie zapłaci. Przedstawienie więc do przyjęcia zależy od swobodnego uznania remittenta, chyba że będzie sobie tego życzył wystawca; z drugiej zaś strony wystawca często zabrania przedstawiania do akceptu, nie chcąc niepokoić trasata (np. krawiec, który ciągnie weksel na swego klienta, mając zamiar wykupić weksel osobiście przed nadejściem terminu płatności; nazwisko klienta więc służy mu tylko dla zwrócenia uwagi remittenta, że utrzymuje stosunki z tak poważnymi osobistościami, jak trasat).

Zdarzają się wypadki, że urząd pocztowy otrzymuje list zleceniowy, w którym zawarty jest weksel trasowany, który należy przedstawić trasatowi do zapłaty. Na wekslu jednak brak jest podpisu trasata t. j. brak akceptu. W związku z tem urzędy niejednokrotnie zwracają takie weksle, odmawiając przedstawienia do zapłaty i dokonania protestu. Postępowanie takie nie jest zgodne z prawem. Mimo braku akceptu weksel należy przedstawić do zapłaty i ewentualnie zaprotestować, gdyż jest to konieczny warunek pociągnięcia wystawcy do odpowiedzialności wekslowej.

Weksel trasowany, podobnie jak własny, winien być wystawiony w formie ściśle określonej. Winien on mianowicie zawierać:

- 1) nazwę „weksel” w samej treści dokumentu — podobnie jak przy wekslu własnym,

- 2) polecenie bezwarunkowe zapłaty oznaczonej sumy pieniężnej — przy wekslu własnym zaś mieliśmy „przyrzeczenie”,
- 3) nazwisko osoby, która ma zapłacić t. j. trasata,
- 4) oznaczenie terminu płatności,
- 5) oznaczenie miejsca płatności, w braku oznaczenia którego za takie uważa się miejsce wymienione obok nazwiska trasata,
- 6) nazwisko remittenta,
- 7) oznaczenie daty i miejsca wystawienia wekslu,
- 8) podpis wystawcy.

Widzimy tu pewne cechy, których nie było przy wekslu własnym. Główną inowacją jest osoba trasata i „polecenie” zapłaty oznaczonej kwoty. Są to cechy specyficzne, które wyciskają swe piętno na odmiennej procedurze wystawienia i zapłaty wekslu trasowanego.

Wszystkie wyżej wymienione warunki formalne winny być zachowane przy wypełnianiu wekslu czy to trasowanego czy też własnego. Takie wymogi nazywamy warunkami albo klauzulami istotnymi. Często jednak na wekslach spotykamy inne klauzule, które dla ważności wekslu nie są wymagane. Brak lub obecność ich nie wpływa na ważność treści. Klauzule te wytworzyła praktyka kupiecka i zwyczaj handlowy. Stąd klauzule te noszą nazwę kupieckich albo zwyczajowych. Wymienię kilka takich klauzul:

a) przyjęło się, by prócz oznaczania kwoty w treści samego wekslu, oznaczano ją ponadto u góry po prawej stronie; zwykle w treści pisze się ją słowami, a u góry cyframi, co nie jest jednak przez prawo wymagane. Można więc nic u góry nie pisać lub kwotę w treści oznaczyć cyframi. Nie uchybi to ważności wekslu. Wolno też dwa razy napisać cyframi względnie oba razy słowami. Jeśli wskutek pomyłki kwoty między sobą się różnią, weksel ważny jest na sumę wypisaną słowami; gdyby jednak sumę tę oba razy wypisano słowami lub oba razy cyframi — weksel ważny jest na sumę mniejszą,

b) również zwyczajową jest t. zw. klauzula „na zlecenie” t. j. wzmianka, że zapłata może nastąpić nie tylko na rzecz, ale i na zlecenie remittenta. Przez wyraz „na zlecenie” rozumie się, że remittent może przenieść swe prawa na osobę trzecią, która na tej podstawie będzie żądała od zobowiązanego zapłaty. Jednakże ta wzmianka nie jest konieczna. Gdyby nawet jej nie było, suma wekslowa zawsze jest płatna na zlecenie (w prawie francuskim — odmiennie). Jedynym sposobem, którym można zapobiec przeniesieniu praw wekslowych, jest umieszczenie na wekslu wyraźnej wzmianki: „ale nie na zlecenie” lub innego zastrzeżenia równoznacznego. Weksel zaopatrzony w taką wzmiankę nosi nazwę „rekta — weksel”,

c) istnieje także „klauzula waluty”, np. „wartość w gotówce” lub „wartość w towarach”. Coż to oznacza? Znaczy to, że wystawca, wręczając remittentowi weksel, coś od niego otrzymał, co właśnie stwierdza tą klauzulą,

d) istnieje dalej „klauzula pokrycia”, która brzmi np. „zapłacisz Pan . . . . i wstawisz na mój rachunek”. Należy przez to rozumieć, że wystawca poleca trasatowi obciążyć jego (wystawcy) rachunek, wypłaconą remittentowi sumą,

e) następnie na wekslu własnym dla odróżnienia go od trasowanego przyjęto pisać „sola weksel”,

f) często też bywa stosowana t. zw. „klauzula zawiadomienia” wyrażona np. w takiej formie: „Zapłaci Pan . . . . za uwiadomieniem” lub „bez uwiadomienia”. Przez tę klauzulę wystawca poleca trasatowi wypłacić sumę wekslową nie czekając osobnego zawiadomienia, lub też wstrzymać się z wypłatą, oczekując na list,

g) mamy też „klauzulę efektywnej waluty”, którą zastrzega się zapłatę w walucie obcej np. w dolarach. Klauzula ta będzie brzmiała: „zapłacisz Pan . . . . 100 dolarów rzeczywiście” albo

„efektywnie”. Jednakże dla nas to niema większego znaczenia, gdyż poczta nie sporządza protestów z powodu niezapłacenia, jeżeli weksel opiewa na walutę zagraniczną. Weksle takie należy zwracać zleceniodawcy,

h) istnieje też „klauzula oprocentowania”, która może być umieszczona na wekslach płatnych przy okazaniu lub w pewien czas po okazaniu (np. „zapłacić 1000 zł. wraz z 5%”). Przy tego rodzaju wekslach oprocentowanie jest dopuszczalne, gdyż nie można zgóry przewidzieć, kiedy one będą płatne, a temsamem niemożliwe jest obliczenie odsetek. Przy innych wekslach (np. płatnych w dniu ściśle oznaczonym) procenty łatwo obliczyć i włączyć do sumy wekslowej. Dlatego też nie wolno ich osobno wymieniać, w przeciwnym bowiem razie uważa się je za nienapisane,

i) może być wreszcie t. zw. „klauzula wyręczenia” zwana inaczej „adremem w potrzebie”. Jeśli bowiem np. trasat wekslu nie zapłaci, posiadacz po stwierdzeniu tej okoliczności protestem, może pociągnąć wystawcę do odpowiedzialności za zapłatę. Zapobiec temu ma wyręczenie albo interwencja wekslowa, która polega na tem, że wystawca lub żyrant mogą wskazać osobę, która weksel zapłaci „w potrzebie”. Wspomina o tem rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 marca b. r. o protestowaniu weksli przez urzędy pocztowe, zabraniając protestować weksle, które opatrzone są „adremem w potrzebie”. Przy sposobności należy zaznaczyć, że „adres w potrzebie” może dotyczyć zarówno zapłaty, jak i przyjęcia (akceptu).

Istnieje ponadto cały szereg podobnych klauzul, których jednak nie będę tu wymieniał. Niektóre z nich są obojętne dla prawa, posiadając jedynie charakter informacyjny (np. klauzula pokrycia, klauzula zawiadomienia), inne wywołują pewne skutki prawne (np. klauzula efektywnej waluty, klauzula umiejscowienia), jeszcze inne pozostają bezskuteczne (np. zastrzeżenie procentów na wekslu płatnym w oznaczonym dniu). Mogą też być takie klauzule, które z mocy samego prawa unieważniają weksel (np. warunek dodany do przyrzeczenia względnie polecenia zapłaty).

Z zestawienia warunków istotnych i klauzul zwyczajowych wynika, że weksel niekoniecznie musi być wystawiony na specjalnym blankiecie. Może to być zwykły kawałek papieru, płótna, lub innego materiału. Jednak ze względu na to, że weksle podlegają opłacie stempelowej, wystawia się je zwykle na specjalnych blankietach zaopatrzonych w stempel. Gdyby jednak weksel był nieopłacony lub niedostatecznie opłacony stemplem, mimo to weksel jest ważny. W wypadku przeto stwierdzenia podobnej okoliczności urząd pocztowy nie powinien wstrzymywać wykonania zlecenia, ale obowiązany jest zawiadomić o tem miejscowy urząd skarbowy.

Prawo wekslowe nie stawia również żadnych ograniczeń co do języka, w jakim weksel ma być wystawiony; może więc to być nawet język starogrecki lub hebrajski. Jednakże przepisy pocztowo-zleceniowe wprowadzają tu pewne ograniczenie, zabraniając urzędowi pocztowemu protestować weksle wystawione w języku niepaństwowym, uznając tylko nieliczne wyjątki. I tak wolno jest pocztce protestować weksle wystawione:

a) w języku niemieckim — na obszarze województwa pomorskiego, pomorskiego i śląskiego,

b) w języku ruskim — na obszarze województwa wołyńskiego, poleskiego, lwowskiego, tarnopolskiego i stanisławowskiego,

c) w języku białoruskim — na obszarze wojew. poleskiego, nowogrodzkiego, wileńskiego oraz powiatów grodzieńskiego i wolkowskiego w wojew. białostockim,

d) w języku litewskim — na obszarze pow. święciańskiego i gminy olkienickiej w powiecie wileńsko-trockim.

Wspomnieć jeszcze chcę o t. zw. „umiejscowieniu” weksłu. Polega ono na oznaczeniu osoby trzeciej, u której weksel ma być płatny. Z reguły weksel przedstawia się do zapłaty bezpośrednio osobie zobowiązanej. Może to jedynk być dla dłużnika niedogodne i dlatego wolno mu wskazać inną osobę, u której weksel ma być płatny; np. trasat, nie chcąc przechowywać w domu gotówki, poleca swemu bankowi skutecznie zapłatę weksłu. W tym wypadku bank nazywa się „domicyljatem”, a weksel na którym umieszczono taką klauzulę — „umiejscowionym” albo „domicyljowanym”. Z chwilą, gdy taki domicyljat został na weksłu wymieniony, do niego należy się zgłosić po zapłatę, t. j. nie wolno pomijać domicyljata i zgłaszać się do trasata (akceptanta). Dlatego też w pocztowej księdze protestów wekslowych jako cechę istotną weksłu wymienia się domicyljata.

W celu umiejscowienia weksłu należy obok nadruku wekslowego „płatny” wymienić tę osobę i jej adres np.: „płatny w Banku Handlowym w Warszawie”. Tu Bank Handlowy jest domicyljatem, który ma zapłacić i listonosz przedstawiający weksel do zapłaty winien go przedstawić w Banku Handlowym i tam ewentualnie zaprotestować.

Jeżeli chodzi o weksel trasowany (bo i weksel własny można umiejscowić), to może umiejscowić zarówno wystawca, jak i trasat, który ma prawo to uczynić przy przedstawieniu mu weksłu przez listonosza do zapłaty. Jednakże tylko wystawca może wskazać domicyljata, zamieszkałego w innej miejscowości, niż miejsce zamieszkania trasata. Gdyby więc trasat żądał, aby listonosz udał się do oznaczonego przezeń domicyljata, życzeniu temu należy uczynić zadość, oczywiście o ile domicyljat mieszka w tej samej miejscowości.

Na umiejscowienie weksłu urząd pocztowy winien zwracać baczną uwagę, może się bowiem zdażyć, że wystawca weksłu trasowanego zgóry już oznaczył na weksłu domicyljata, któremu należy przedstawić weksel do zapłaty. W tym wypadku mimo oznaczenia na weksłu trasata (nawet gdyby on weksel zaakceptował) weksel należy bezwzględnie przedstawić domicyljatowi i przeciw niemu (nie przeciw trasatowi) sporządzić protest. Jest to kwestja zasadnicza, w przeciwnym bowiem razie nastąpi wadliwe sporządzenie protestu, co może narazić pocztę na straty materialne.

Znaczenie umiejscowienia niezawsze jest jednakowe; jeśli bowiem umiejscowiony jest weksel trasowany, listonosz powinien przedstawić weksel domicyljatowi i przeciw niemu dokonać protestu. Inaczej natomiast ma się sprawa z umiejscowionym weksłem własnym. Tu znaczenie umiejscowienia jest inne. Mimo domicyljowania weksłu, należy go przedstawić do zapłaty wystawcy i przeciw niemu dokonać protestu. Zatem znaczenie umiejscowienia przy weksłu własnym sprowadza się tylko do zmiany miejsca płatności a nie osoby, która ma zapłacić.

Wspomniałem, że weksel z mocy samego prawa należy do dokumentów wiarytelnościowych płatnych na zlecenie. Fakt ten rodzi ważne konsekwencje. Cechą bowiem papierów na zlecenie, do których prócz weksli należą czeki, warranty, frachty kolejowe, polisy ubezpieczeniowe i t. d., jest możliwość zbywania prawa do tych papierów przez umieszczenie na nich wzmianki o przelaniu praw, co jest niedopuszczalne w odniesieniu do papierów imiennych.

Pierwszym uprawnionym wekslowo jest remittent. t. j. ten, na czyją rzecz względnie na czyje zlecenie zapłata ma być dokonana. Może on zatem przenieść swe prawa na inną osobę w drodze pisemnego oświadczenia na weksłu. Takie oświadczenie nazywa się żyrem albo indosem. Osoba przelewająca prawa zwie się indosantem albo żyrantem, nabywająca zaś te prawa — indosatarjuszem albo żyrantarjuszem. Wobec tego, że pierwszym uprawnionym wekslowo jest remittent, jest on zawsze pierwszym indo-

santem. Pamiętać również należy, że każdy indosatarjusz może w każdej chwili stać się indosantem, t. j. przenieść swe prawa na inną osobę, ta zaś na jeszcze inną, tak że łańcuch indosów jest nieograniczony.

Indosować weksel można na każdego, a więc nawet na osoby wekslowe już zobowiązane np. na trasata lub wystawcę, którzy ze swej strony mogą go w dalszym ciągu indosować.

Indos częściowy jest nieważny. Nie wolno więc indosować części sumy wekslowej, lecz tylko całość, gdyż suma weksłowa jest niepodzielna. Następnie, podobnie jak samo przyrzeczenie zapłaty, indos nie może być uwarunkowany pod sankcją nieważności.

Indos może być zupełny lub in blanco. Indos zupełny zawiera:

- 1) klauzulę na zlecenie,
- 2) nazwisko indosatarjusza,
- 3) klauzulę waluty,
- 4) miejsce i datę indosu,
- 5) podpis indosanta.

Indos zupełny brzmieć będzie zatem następująco:

„Odstępuję na zlecenie p. Jankowskiego,
wartość w gotówce.

Warszawa, dnia 1.IX 1934 r.

Jan Romański”.

Zupełnie te same skutki prawne ma t. zw. indos in blanco, polegający na samym tylko podpisie żyranta, umieszczonym również na odwrocie weksłu. Wynika stąd, że uprawnionym wekslowo będzie przy indosie zupełnym indosatarjusz (t. j. ten, czyje nazwisko zostało w indosie wymienione), przy indosie in blanco zaś — posiadacz weksłu. Jest to rzecz bardzo ważna, gdyż posiadacz weksłu indosowanego in blanco może weksel dalej indosować, przyczem ma prawo:

- a) wypełnić indos nazwiskiem własnym,
- b) wypełnić indos nazwiskiem innej osoby,
- c) indosować weksel w drodze zupełnego indosu,
- d) indosować weksel przez indos in blanco,
- e) przenieść prawa na inną osobę przez proste wręczenie weksłu.

Pragnę tu podkreślić, że indosatarjusz nie jest obowiązany wykazywać w jaki sposób i z jakiego tytułu nabył weksel. Uważa się go za uprawnionego wekslowo, jeżeli ma w swem ręku weksel i jeżeli z szeregu umiejscowionych na weksłu żyr (choćby ostatnie było in blanco) wynika że właśnie on jest indosatarjuszem. W wypadku więc zgubienia weksłu indosowanego in blanco zachodzić może obawa, że weksel zostanie przedstawiony do zapłaty przez osobę nieuprawnioną.

Należy pamiętać, że oprócz zwykłego indosu własnościowego t. j. takiego, który przenosi prawo własności weksłu, mamy jeszcze dwa rodzaje indosów: zastawniczy i pełnomocniczy.

Często się zdarza, że indosant (może nim być remittent lub wystawca weksłu na zlecenie własne), nie ma zamiaru oddawać weksłu na własność, lecz tylko jako gwarancję np. w zastaw za udzieloną mu pożyczkę (t. zw. weksle gwarancyjne). Otóż oddając weksel w zastaw w indosie zaznacza się: „waluta na zabezpieczenie”, „waluta w zastaw” albo inne zastrzeżenie równoznaczne. Taki indos nosi miano zastawniczego. Skutek takiego indosu jest ten, że indosatarjusz zastawniczy może wprawdzie wykonywać wszelkie wypływające z weksłu prawa (np. protestować weksel i egzekwować należność), ale nie może przenieść prawa własności weksłu zgodnie z zasadą, że „nikt nie może przenieść na innego więcej praw, niż sam posiada”.

Drugą odmianą indosu jest t. zw. indos pełnomocniczy. Istota jego polega na tem, że posiadacz weksłu, nie chcąc, lub nie mogąc osobiście zainkasować należnej mu sumy, powierza tę czynność osobie trzeciej. Z drugiej jednak strony ta osoba

trzecia musi dla wykonania tej czynności posiadać uprawnienie wekslowe; takie zaś uprawnienie dać może tylko indos. Przeważnie posiadacz weksłu indosuje go na osobę, która ma zainkasować sumę wekslową. Dla zaznaczenia jednak, że nie chodzi tu o przeżalenie prawa własności, czyni się w indosie odpowiednią wzmiankę np.: „odstępuję na zlecenie urzędu pocztowego; waluta do inkasacji”. Ten rodzaj indosu jest szczególnie ważny dla poczty, gdyż legitymuje ją przy przedstawianiu weksli do zapłaty. Poczta staje się indosatarjuszem pełnomocznym (inaksentem), który ma zainkasować należność i przekazać ją osobie uprawnionej. Indos pełnomocniczy powinien więc być w zasadzie na każdym wekslu przedstawianym do zapłaty za pośrednictwem poczty, choć często nasi klienci do tego się nie stosują. Zresztą przepisy pocztowo-zleceniowe tego nie wymagają (choć niesłusznie). Czynią więc to tylko poważniejsze instytucje, które zdają sobie sprawę z doniosłości tego rodzaju indosu.

W związku z tem nasuwa się pytanie: co się stanie z nadanym do urzędu pocztowego wekslem, który został zgubiony np. przez listonosza? Nie ulega wątpliwości, że winny pociągnięty będzie do odpowiedzialności, ale czy znalazca będzie mógł skorzystać ze znalezionej kopii i przedstawić go do zapłaty? Jeśli chodzi o weksel indosowany in blanco, to taka możliwość nie jest wykluczona; jeśli jednak, jak to zwykle bywa, weksel zaopatrzony jest w indos pełnomocniczy na rzecz urzędu pocztowego, to możliwość nadużyć jest bardzo utrudniona, gdyż znalazca nie będzie się mógł prawnie wykazać nieprzerwanym szeregiem indosów, a więc nie potrafi się należycie wylegitymować.

Tyle co do indosu. Chcę tylko jeszcze zaznaczyć, że nie wolno indosu (żyra) mieszać z poręką wekslową, która zwykle jest umieszczana na przedniej stronie weksłu. W mowie potocznej bowiem te dwie różne rzeczy często są ze sobą utożsamiane. Wprawdzie skutki prawne indosu i poręki są podobne, ale w istocie są to pojęcia leżące w różnych płaszczyznach, chociażby z tego powodu, że poręczyciel zobowiązuje się w interesie innej osoby, podczas gdy indosant zaciąga zobowiązanie w interesie własnym. Poręka jest tylko zabezpieczeniem zobowiązania osoby już zobowiązanej wekslowo. Tymczasem żyro stanowi przeżalenie¹⁾ praw wekslowych z jednoczesnym zaciągnięciem odpowiedzial-

ności za zapłatę. „Podzyrować komuś weksel”, jak się to mówi w życiu codziennym, nie znaczy za kogoś poręczyć. Weźmy konkretny przykład. Osoba A zaciąga w banku pożyczkę i wystawia weksel. Bank, chcąc wzmocnić odpowiedzialność za zapłatę, żąda żyra. Osoba A prosi osobę B, by podzyrowała jej weksel. Osoba B czyni zadość tej prośbie. Wygląda to na porękę, ale w istocie nią nie jest. W rozumieniu prawa bowiem znaczy to, że osoba A remittowała weksel osobie B, ta zaś indosowała go na bank, który w ten sposób wzmocnił zabezpieczenie na wypadek niezapłacenia weksłu przez wystawcę.

W związku z poręką należy wspomnieć jeszcze o jednej rzeczy. Porękę umieszcza się zwykle na przedniej stronie weksłu (np. „ręcę za wystawcę. Masalski”). Poręczyciel może jednak ograniczyć się do samego tylko podpisu. W praktyce zatem mogą się nasunąć wątpliwości, czy podpis ten jest podpisem poręczyciela, czy też współwystawcy. Moment ten posiada doniosłe znaczenie. Nasuwającą się wątpliwość pracownik pocztowy winien doraźnie rozstrzygnąć, gdyż, jeśli są to podpisy współwystawców, należy im obu przedstawić weksel do zapłaty. Należy bowiem pamiętać, że pomyłka może pociągnąć przykre dla pracownika następstwa oraz narazić Zarząd Pocztowy na zarzut zatrudnienia nieznaną służby pracowników. Z tego też powodu koniecznym jest zwracanie baczonej uwagi na miejsce i sposób umieszczenia podpisu. Jako zasadę można przyjąć, że podpis poręczyciela nie zamyka treści weksłu; poręczyciel, który podpisał treść, odpowiada jak współwystawca. Zwykle więc podpisem poręczyciela będzie podpis umieszczony wprost weksłu albo ponad jego treścią.

Przechodzę do następnego równie ważnego zagadnienia — do kwestji terminów płatności weksli. Sprawa terminów wekslowych jest rzeczą niezmiernie wagi, gdyż z zachowaniem lub niezachowaniem jakiegoś terminu prawo wekslowe łączy powstanie względnie wygaśnięcie pewnego prawa (np. nieprzedstawienie weksłu do zapłaty w dniu wymagalności lub w ciągu dwóch dni następných, powoduje utratę praw wekslowych). Z tego przeważnie punktu widzenia kwestja terminów jest rzeczą ogromnej wagi.

(Dokończenie nastąpi).

NOWA TARYFA POCZTOWA, TELEGRAFICZNA I TELEFONICZNA.

RENÉ MACHALSKI.

I. Uwagi ogólne.

Sprawa rewizji obowiązującej taryfy pocztowej, telegraficznej i telefonicznej, idącej w kierunku obniżenia stawek za najważniejsze świadczenia poczty była i jest od dłuższego czasu wysuwana przez sfery gospodarcze jako jeden z zasadniczych elementów walki z ogólnym kryzysem. W istocie opłaty pocztowe, stanowiąc jedną z poważniejszych pozycji budżetu każdego przedsiębiorstwa przemysłowego lub handlowego wywierają decydujący wpływ na t. zw. koszty handlowe przedsiębiorstwa.

Zewnętrzny wyraz dążeń sfer gospodarczych idących w kierunku obniżenia obowiązujących stawek taryfowych był szeregiem artykułów, jakie spotykamy od szeregu miesięcy w całej

¹⁾ Z prawniczego punktu widzenia nie jest to, ściśle rzecz biorąc, przeżalenie praw, gdyż każdy posiadacz weksłu nabywa prawo samodzielne, a tylko zaistnienie jego zależne jest od woli indosanta.

prasie polskiej zarówno fachowej jak i codziennej, oraz liczne petycje i memorjały zrzeszeń gospodarczych i społecznych kierowanych do Ministerstwa Poczty i Telegrafów.

W tym stanie rzeczy, oraz wobec konjunkturalnie naogół korzystnych warunków, sprawa rewizji taryfy, idącej w kierunku ogólnego obniżenia ustalonych stawek — nabrała wszelkich cech aktualności.

Sprawa rewizji taryfy pocztowo-telegraficznej jest jednakże zagadnieniem niezmiernie skomplikowanym, zwłaszcza, jeżeli weźmie się pod uwagę z jednej strony wydatne obniżenie dochodów, które powoduje obniżka taryfy, z drugiej zaś konieczność utrzymania równowagi budżetowej przedsiębiorstwa „P. P. T. T.”. Zagadnienie to sprowadza nas z konieczności na drogę szukania nowych źródeł dochodowych, którą osiągnąć można jedynie przez stworzenie nowych możliwości rozwojowych dla poszczególnych ruchów pocztowych. W tych warunkach prace nad rewizją taryfy prowadzone były już od dłuższego

czasu przez Ministerstwo Poczty i Telegrafów, a poszły one znacznie dalej niż wysuwane postulaty, nie ograniczając się wyłącznie do mechanicznego obniżenia poszczególnych stawek. Stworzone nowe możliwości rozwojowe poszczególnych ruchów pocztowych powinny przynieść rozwiązanie problemu równowagi budżetowej, spowodowanego przeprowadzoną ogólną obniżką taryfy.

II. Ogólna charakterystyka nowej taryfy.

Zatwierdzona ostatnio przez Pana Ministra Poczty i Telegrafów nowa taryfa pocztowa, telegraficzna i telefoniczna, która wchodzi w życie z dniem 1 października 1934 r. wprowadza szereg doniosłych zmian w stosunku do obowiązującej obecnie taryfy.

Zmiany przeprowadzone w nowej taryfie dadzą się sprowadzić do następujących zasadniczych kierunków:

1. Obniżenie opłat za główne świadczenia w zakresie ruchów pocztowych, telegraficznych i telefonicznych.

2. Uproszczenie systemu pobierania opłat przez całkowite zniesienie należności za szereg świadczeń dodatkowych.

3. Wprowadzenie daleko idących udogodnień dla publiczności w różnych działach, bądź to przez uproszczenie i obniżkę opłat, bądź też przez wprowadzenie nowych ruchów pocztowych.

4. Ujednostajnienie systemu pobieranych opłat przez wprowadzenie jednakowych opłat za świadczenia tego samego rodzaju.

ad 1. Wyrazem obniżenia opłat za główne świadczenia jest obniżka:

- taryfy za kartki pocztowe zamiejscowe i listy w obrocie wewnętrznym i zagranicznym o 5 gr.,
- taryfy za przewóz lotniczy kartek pocztowych i listów w obrocie wewnętrznym,
- taryfy za paczki zwykle oraz zawierające wydawnictwa i książki,
- należności za doręczenie paczek,
- należności za przesyłki pocztowe,
- należności za listy zleceniowe,
- należności za przesyłki listowe za pobraniem,
- opłat za dodatki zwyczajne i nadzwyczajne do czasopism,
- opłaty zasadniczej za telegram,
- opłat abonamentowych ryczałtowych telefonicznych,
- opłat za rozmowy telefoniczne międzymiastowe na krótkich odległościach.

ad 2. Wyrazem tendencji zmierzającej do uproszczenia systemu pobierania opłat i sprowadzenia ich do jednej opłaty zasadniczej jest:

- całkowite zniesienie opłat za doręczenie przekazów pocztowych,
- zniesienie opłaty manipulacyjnej pobieranej przy paczkach wartościowych,
- zniesienie opłaty za doręczanie listów wartościowych,
- zniesienie opłaty manipulacyjnej przy przesyłkach listowych za pobraniem.
- zniesienie pobierania „składowego” od listów wartościowych niepodjętych w terminie,
- zniesienie pobierania opłaty za doręczenie telegramu z adresem niedokładnym,
- zniesienie opłaty dodatkowej za przyjmowanie telegramu na rachunek złożonej zaliczki.

ad 3. Wśród zmian przeprowadzonych w nowej taryfie dość poważne miejsce zajmują innowacje zmierzające do ożywienia niektórych ruchów pocztowych i pieniężnych. Do najważniejszych zmian tego rodzaju zaliczyć wypada:

- rozszerzenie zakresu dopuszczalnej wagi dla paczek żywnościowych z 10 kg na 20 kg,

- podwyższenie maksimum kwoty podlegającej przesłaniu przekazem pocztowym z 2000 zł. na 5000 zł.,
- wprowadzenie nowego działu w postaci przekazów rozrachunkowych, które umożliwiają wpłatę drobnych należności do 15 zł. przez prenumeratorów na rzecz wydawców względnie administracji czasopism i dzienników,
- wprowadzenie drobnych zleceń inkasowych miejscowych na kwoty do 5 zł.,
- rozszerzenie zakresu zleceń inkasowych przez wprowadzenie zleceń inkasowych na kwoty od 50 zł. do 2000 zł.,
- wprowadzenie nowego działu miejscowych zleceń wekslowych, które umożliwiają za niewielką opłatą inkaso wekslu w miejscowym okręgu doręczeń,
- wprowadzenie na całym terytorjum państwa „Dowodów doręczenia” na zwykle przesyłki listowe,
- wprowadzenie nowego rodzaju telegramu, polegającego na zastrzeżeniu wysłania telegramu w określonym terminie.

ad 4. Wyrazem ujednostajnienia opłat za czynności tego samego rodzaju jest wprowadzenie jednolitych opłat za:

- przekazanie pieniędzy przekazem pocztowym, pieniędzy zainkasowanych na podstawie zlecenia inkasowego, listu zleceniowego względnie pobrania, w stosunku do których pobiera się jednakową opłatę za przekazanie pieniędzy,
- dodatki zwyczajne do czasopism, w odniesieniu do których zastosowano tę samą stawkę taryfową co za czasopisma, podobnie zastosowano w odniesieniu do dodatków nadzwyczajnych stawki taryfowe, przewidziane dla druków bezadresowych,
- wszystkie czynności wchodzące w zakres poszczególnych ruchów pocztowych w obrocie z polskim urzędem pocztowym Gdańsk 1; w odniesieniu do tego urzędu zastosowano jednakowe stawki taryfowe jak w obrocie wewnętrznym.

Poza wyżej ogólnie nakreślonymi zmianami nowa taryfa pocztowa, telegraficzna i telefoniczna została całkowicie przegrupowana, a wprowadzony układ taryfy jest tego rodzaju, że zasadnicze działy świadczeń pocztowych ujęte zostały w odrębne rozdziały, które zamykają w sobie całokształt opłat z tym działem świadczeń bezpośrednio związanych.

Zastosowanie nowego układu taryfy nadaje jej charakter bardziej przejrzysty i ułatwia w dużym stopniu zaznajomienie się z całokształtem świadczeń, które poczta oddaje na usługi korzystającej publiczności.

III. Szczegółowe zmiany w nowej taryfie pocztowej, telegraficznej i telefonicznej.

A. Taryfa pocztowa.

Przesyłki listowe.

1. Zniżono opłatę za kartki pocztowe zamiejscowe w obrocie wewnętrznym pojedyncze z 20 gr. wzgl. z opłaconą odpowiednią z 40 gr., na 15 gr. i 30 gr.

2. Zniżono opłatę za listy zamiejscowe do wagi 20 g z 30 gr. na 25 gr.

3. W skali wag listów miejscowych i zamiejscowych w miejsce dotychczasowych dwóch skali wag od 20 g do 100 g i drugiej od 100 g do 250 g wprowadzono jedną skalę wagi od 20 g do 250 g, za które to listy pobiera się podwójną opłatę jak za list wagi 20 g. Skutkiem skasowania wymienionych dwóch skal wag listy zamiejscowe o wadze od 100 — 250 g uległy obniżeniu o 10 gr.

4. Wprowadzono nowe wymiary dla przesyłek listowych w obrocie wewnętrznym, ustalając je w sposób zgodny z postanowieniami ostatniego Kongresu pocztowego w Kairze. Wprowadzona zmiana wymiaru przesyłek listowych stwarza dużą dogodność przez dowolne operowanie wymiarami przesyłek listowych, które ograniczone są tylko dwoma wielkościami t. j. sumą wymiarów i wielkością największego wymiaru.

5. W skali wag druków pojedynczo wysyłanych wprowadzono dwie zmiany, a mianowicie: pierwsza skala wagi opiewa na 20 g (zamiast 25 g jak dotychczas), druga skala zaś opiewa od 20—50 g (zamiast jak dotychczas od 25—50 g). Zmiana ta miała na celu sprowadzenie podstawowej wagi druku do tego samego poziomu co list, t. j. 20 g. Stawki opłat zasadniczych za druki nie zostały zmienione.

6. Zmieniono zakres zniżek w opłatach dla druków wysyłanych w większej ilości w ten sposób, że zniżka taryfowa rozpoczyna się od druków wysyłanych co najmniej w ilości 500 sztuk. Ponadto zmniejszono zniżkę stosowaną w odniesieniu do druków wysyłanych w większej ilości. Nowe zniżki taryfowe wahają się w granicach od 30 do 50% opłat za druki.

7. Zniżki taryfowe ustalone dla druków bezadresowych i dla ulotek ujęto w formę skali, która przewiduje specjalne opłaty za druki bezadresowe i ulotki wysyłane począwszy od 1000 sztuk aż do ilości przekraczających 100 000 sztuk. Dla druków tych ustalone zostały nowe stawki taryfowe, przy czym dotychczas obowiązująca taryfa utrzymana została w odniesieniu do druków bezadresowych i ulotek wysyłanych w ilości ponad 100 000 sztuk.

8. Zmniejszono zniżkę stosowaną w odniesieniu do próbek towarów i przesyłek mieszanych, wysyłanych w większych ilościach w ten sposób, że zniżka ta waha się w granicach od 30—40% w zależności od ilości wysyłanych próbek względnie przesyłek miesz. (dotychczas zniżka ta wahała się w granicach od 40—60%).

9. Wszystkie stawki ustalone dla przesyłek miejscowych w obrocie wewnętrznym rozszerzono również na obrót wzajemny z polskim urzędem pocztowym Gdańsk i.

10. Zniżono opłatę za kartki pocztowe wysyłane zagranicę z 35 gr. względnie z opłaconą odpowiedzią 70 gr. na 30 gr. i 60 gr.

11. Zniżono opłaty za kartki pocztowe wysyłane do Austrii, Węgier, Czechosłowacji i Rumunii z 30 gr. wzgl. z opłaconą odpowiedzią z 60 gr. na 25 gr. i 50 gr.

12. Zniżono opłatę za listy w obrocie zagranicznym do wagi 20 g z 60 gr. na 55 gr. Opłata za każde dalsze 20 g pozostała niezmienną.

13. Zniżono opłatę za listy w obrocie w Czechosłowacją, Austrią, Węgrami i Rumunią do wagi 20 g z 50 gr. na 35 gr. Opłata za każde dalsze 20 g. pozostała niezmienną.

14. Zniżono opłatę za polecenie przesyłek listowych w obrocie z zagranicą z 60 gr. na 45 gr.

15. Zniżono opłatę za zwrotne poświadczenie odbioru przesyłki listowej zażądane przy nadaniu przesyłki z 30 gr. w obrocie wewnętrznym i 60 gr. w obrocie zagranicznym na 25 gr. w obrocie wewnętrznym i 55 gr. w obrocie zagranicznym.

16. Zniżono opłatę za zwrotne poświadczenie odbioru przesyłki listowej zażądane po nadaniu przesyłki z 60 gr. w obrocie wewnętrznym, a 1 zł. w obrocie zagranicznym i ustalono ją na 50 gr. w obrocie wewn. a 110 gr. w obrocie zagranicznym.

17. Rozszerzono na całe terytorjum państwa stosowanie „Dowodów doręczenia zwykłych przesyłek listowych”, które dotychczas obowiązywało jedynie na terenie b. zaboru pruskiego i ustalono za to poświadczenie zniżoną opłatę w wysokości 25 gr. (dotychczasowa opłata wynosiła 30 gr.).

18. Zniżono opłatę za nadanie przesyłki listowej polecanej

poza godzinami urzędowymi w odniesieniu do przesyłek zagranicznych z 50 gr. na 30 gr.

19. Obniżono taryfę za przewóz lotniczy przesyłek listowych ustalając jednocześnie jednolitą opłatę w wysokości 10 gr. za przewóz lotniczy listu do wagi 20 g, kartki pocztowej oraz przekazu. Ponadto zniżono stawki za przewóz listowych przesyłek lotniczych w sposób następujący:

za listy do wagi 20 g.	zamiast 15 gr. — 10 gr.
„ „ „ „ 20 — 50 g	„ 30 „ — 20 „
„ „ „ „ 50 — 100 g	„ 40 „ — 30 „
„ „ „ „ 100 — 250 g	„ 100 „ — 80 „
„ „ „ „ 250 — 500 g	„ 200 „ — 150 „
„ „ „ „ 500 — 1000 g	„ 400 „ — 300 „
za każde dalsze 500 gr.	zamiast 200 gr. — 150 gr.

20. Nową taryfę pocztową uzupełniono przez włączenie do niej całej taryfy pocztowej lotniczej w obrocie wewnętrznym i zagranicznym.

P a c z k i.

21. Zniżono opłatę za paczki prywatne i urzędowe w obrocie wewn. w ten sposób, że w miejsce dotychczasowych opłat przy wagach od 1—20 kg i czterech strefach odległości wynoszących dotąd od 50—800 gr. Wprowadzono nowe opłaty, które wahają się w granicach od 50 gr. do 700 gr. Średnio zniżka ta wynosi około 10% dotychczasowych opłat.

22. Zniżono opłatę za paczki zawierające urzędowe wydawnictwa polskie i zagraniczne oraz książki w ten sposób, że w miejsce dotychczasowych opłat przy wagach od 1—20 kg i czterech strefach odległości wynoszących od 25—400 gr. wprowadzono nowe opłaty, które wahają się w granicach od 25—350 gr. Średnio zniżka ta wynosi około 10% dotychczasowych opłat.

23. Zniżono opłaty za paczki żywnościowe, stwarzając nową taryfę dla tych paczek, przy czym wprowadzono następujące zmiany:

- miejsce dotychczasowych 2-ch stref wprowadzono 4-ry strefy odległości, na ogólnych zasadach jak dla innych paczek,
- rozszerzono zakres wagi paczek żywnościowych w ten sposób, że oprócz dotychczasowych paczek do wagi 10 kg dopuszczono do obrotu paczki żywnościowe o wadze od 10—20 kg. W związku z tem dodano dwie skale wagi, a mianowicie: pierwsza od 10—15 kg, i drugą od 15—20 kg.

24. Zmieniono dotychczasową opłatę za doręczenie paczek krajowych i zagranicznych w ten sposób, że w miejsce dotychczasowych trzech różnych taryf za doręczenie, w których należność ta wahała się w granicach od 30—100 gr. zależnie od wagi paczki, wprowadzono jednolitą opłatę w zależności od wagi paczki, obowiązującą na całym terytorjum państwa, a niższą od dotychczasowej. Według nowej taryfy należność za doręczenie paczki waha się w granicach od 30—80 gr. za każdą paczkę.

25. Zniżono opłatę za zwrotne poświadczenie odbioru przy nadaniu paczki z 30 gr. w obrocie wewn. i z 60 gr. w obrocie zagr. na 25 gr. w obrocie wewn. i 55 gr. w obrocie zagr.

26. Zniżono opłatę za zwrotne poświadczenie odbioru zażądane po nadaniu paczki, w miejsce dotychczasowej opłaty 60 gr. w obrocie wewn. i 1 zł. w obrocie zagr. na 50 gr. w obrocie wewn. a 110 gr. w obrocie zagranicznym.

27. Zniżono opłatę za zawiadomienie o niedoręczalności paczki w obrocie zagranicznym ze 120 gr. na 100 gr.

28. Zniesiono całkowicie ulgową taryfę dla paczek tytoniowych.

29. Wszystkie stawki ustalone dla paczek w obrocie wewnętrznym rozszerzono również na obrót wzajemny z polskim urzędem pocztowym Gdańsk 1.

Przekazy pocztowe.

30. Zniżono opłatę za przekazy pocztowe w obrocie wewnętrznym oraz stworzono zupełnie nową taryfę dla tych przekazów, wprowadzając następujące zasadnicze zmiany:

- w miejsce dotychczasowych 12 skal sum przekazowych do wysokości 2 000 zł. wprowadzono tylko 6 skal sum do 2 000 zł. oraz siódmą skalę na sumy od 2 000 — 5 000 zł.,
- podwyższono wysokość kwoty przekazowej z 2 000 zł. do 5 000 zł.,
- zniżono dotychczasowe opłaty za przekazy pocztowe, które w zależności od sumy przekazowej wahały się w granicach od 20 — 355 gr. wprowadzając nowe opłaty, które zamykają się w granicach od 20 — 200 gr. na kwoty do 2 000 złotych, oraz wynoszą 300 gr. na kwoty przekazowe ponad 2 000 do 5 000 zł.,
- zniesiono całkowicie opłaty za doręczenie przekazów pocztowych, które w zależności od sumy przekazowej wynosiły od 5 — 200 gr.

31. Wprowadzono jako nowość przekazy rozrachunkowe, które mają na celu umożliwienie wpłacania prenumeraty za czasopisma, dzienniki i inne wydawnictwa periodyczne na rzecz wydawców względnie administracji czasopism i dzienników. Za przekazanie kwot do 15 zł. wprowadza się opłaty wynoszące od 3 — 10 gr.

32. Zniżono opłatę za zwrotne poświadczenie wypłaty żądane przy nadaniu przekazu z 30 gr. w obrocie wewn. i z 60 gr. w obrocie zagr. na 25 gr. w obrocie wewn. i 55 gr. w obrocie zagr.

33. Zniżono opłatę za zwrotne poświadczenie wypłaty żądane po nadaniu przekazu w miejsce dotychczasowej opłaty 60 gr. w obrocie wewn. i 1 zł. w obrocie zagr. ustalono nową opłatę na 50 gr. w obrocie wewn. i 110 gr. w obrocie zagranicznym.

Zlecenia pocztowe.

34. W dziale zleceń inkasowych wprowadzono zasadnicze zmiany, a mianowicie:

- wprowadzono drobne zlecenia inkasowe miejscowe od 1 — 5 zł. przyczem opłata za wykonanie zlecenia wynosi 15 gr.
- dotychczasowy podział zleceń inkasowych do 50 zł. zmieniono w ten sposób, że wprowadzono zlecenia do 10 zł. z opłatą 20 gr., ponad 10 — 30 zł. z opłatą 30 gr. i ponad 30 — 50 zł. z opłatą 40 gr. za każde zlecenie,
- rozszerzono zakres zleceń inkasowych na kwoty od 50 — 2 000 zł. wprowadzając za te zlecenia jednolitą opłatę zleceńową w wysokości 55 gr., nadto za przekazanie zainkasowych kwot na podstawie zleceń inkasowych potrąca się zwykłą należność za przekaz pocztowy,
- wprowadzono jako nowość miejscowe zlecenie wekslowe, przyczem za inkaso wekslu w miejscowym okręgu doręczeń pobiera się oprócz opłaty za protest 50 gr.

35. Zniżono opłatę za listy zleceniowe przez całkowite zniesienie opłaty manipulacyjnej, która wynosiła 50 gr. od każdego dokumentu wiarygodnościowego przesyłanego listem zleceniowym. Nowe opłaty za list zleceniowy wynoszą zatem tylko normalną opłatę za list polecony odpowiedniej wagi, oraz w razie wykonania zlecenia potrąca się za przekazanie zainkasowanej kwoty, normalną opłatę za przekaz obrotu wewnętrznego.

36. Zniesiono całkowicie dotychczasową kartkę zleceniową

która traci rację bytu z chwilą rozszerzenia zakresu zleceń inkasowych od kwoty 2 000 zł.

Przesyłki wartościowe.

37. Zniesiono całkowicie opłatę manipulacyjną przy paczkach wartościowych, która wynosiła dla paczek o wartości do 200 zł. 20 gr. ponad 200 zł. 40 gr.

38. Zniesiono całkowicie opłatę za doręczenie listów wartościowych, która wahała się w granicach od 10 — 100 gr. za list.

Pobrania pocztowe.

39. Zniżono opłatę dla przesyłek listowych za pobraniem w ten sposób, że w odniesieniu do tych przesyłek zniesiono opłatę manipulacyjną, która wynosiła 50 gr. od każdej przesyłki.

Czasopisma.

40. Zniżono opłatę za dodatki zwyczajne dołączone do jednego egzemplarza czasopisma w ten sposób, że dla dodatków zwyczajnych o wadze przekraczającej 100 g stosuje się tę samą opłatę taryfową, która pobierana jest za czasopisma. Poprzednie stawki taryfowe za dodatki zwyczajne o wadze ponad 100 g wahały się w granicach od 4,5 gr. do 12 gr., obecne nowe stawki wahać się będą w granicach od 3,5 gr. do 9 gr.

41. Zniżono opłatę za dodatki nadzwyczajne dołączane do czasopism w ten sposób, że dla dodatków nadzwyczajnych odpowiadających warunkom dla druków bezadresowych pobierać się będzie opłatę jak za druki bezadresowe, a tylko pozostałe dodatki nadzwyczajne opłacać będą 40% taryfowej opłaty dla druków.

42. Należność za zwrotne egzemplarze czasopism ustalono w ten sposób, że opłatę tę pobiera się za każdy kilogram wagi wiązanki lub jej części zamiast jak dotychczas za każde 1/2 kilograma.

Różne opłaty.

43. Zniesiono całkowicie pobieranie opłaty dodatkowej za czynności związane z przeszukaniem księgi nadawczej w celu wystawienia poświadczenia za zagubiony dowód nadania. Opłata powyższa wynosiła 100 gr. za przejrzenie i sprawdzenie każdego 2000 pozycji księgi nadawczej wzgl. za każdą godzinę zużytego czasu.

44. Zmieniono dotychczas pobierane opłaty za zastrzeżenie odbioru ze skrytek w ten sposób, że w miejsce dotychczasowych opłat, które wahały się w granicach od 1 — 50 zł. wprowadzono dla całego terytorjum państwa dwie jednolite opłaty, a mianowicie:

- za wynajem skrytek dla przesyłek listowych, czasopism, listów wartościowych i przekazów w wysokości 2 złotych.
- dla paczek — 30 zł.

45. Wprowadzono jako nowość jednorazowe pełnomocnictwo pocztowe dla odbioru określonej przesyłki pocztowej, za które pobiera się opłatę w wysokości 25 gr. Dotychczas istniało tylko pełnomocnictwo stałe, za którego przyjęcie i zapisanie pobierało się 2 zł.

46. Zniżono maksimum opłaty składowej od paczki, które wynosiło dotychczas 10 zł., nowa taryfa ustala go na 8 zł.

47. Zniesiono całkowicie pobieranie opłaty składowej za listy wartościowe. Dotychczas składowe za list wartościowy wynosiło 10 gr. za każdy dzień zwłoki — najwyżej 2 zł.

48. Zniżono cenę sprzedażną międzynarodowego kuponu na odpowiedź z 80 gr. na 70 gr.

49. Zniżono opłatę za bagaż podróżujących pocztą w ten sposób, że zamiast dotychczasowych stawek, które wynosiły za bagaż do 10 kg — 50 i 100 gr. wprowadzono stawki 40 gr. i 60 gr., za bagaż do 20 kg — zamiast 100 i 150 gr. 80 i 150 gr.

50. Zniżono opłatę za jazdę pocztą od kilometra zamiast 50 gr. na 10 gr.

B. Taryfa telegraficzna.

51. Zniżono opłatę zasadniczą od każdego telegramu z 50 gr. na 25 gr.
52. Zniżono opłatę za telegramy nadawane w pociągach z 3 zł. 20 gr. na 2 zł. 95 gr.
53. Zniżono minimum opłaty za telegramy listowe —ELT (za 25 wyrazów) z 1 zł. 25 gr. na 1 zł.
54. Objęto taryfą ulgową telegramy okolicznościowe t. j. gratulacyjne lub kondolencyjne (ze wskazówką —XLT—),
55. Pojęcie telegramów reklam rozszerzono na oferowanie również i usług.
56. Opłatę roczną za adres umówiony lub skrócony ustalono na 30 zł. we wszystkich urzędach, zamiast jak dotąd 50 zł. — 40 zł.
57. Zniżono opłatę za doręczenie telegramów pod różnemi adresami z 50 wzgl. 40 zł. na 30 zł.
58. Zniżono opłatę za blankiet telegramu ozdobny z kopertą z jednego złotego na 50 gr.
59. Zniżono opłatę za telegraficzne doniesienie o kwocie wypłaconej posłańcowi (—XPP—) z 1 25 zł. na 1 zł.
60. Zniżono opłatę za telegraficzne potwierdzenie odbioru (—PC—) z 1.40 zł. na 1.15 zł.
61. Zniesiono całkowicie opłatę za doręczenie telegramu z adresem niedokładnym.
62. Zniesiono opłatę dodatkową za przyjmowanie telegramów w urzędzie na rachunek zliczonej zaliczki.
63. Wprowadzono nowy rodzaj telegramu, t. j. telegram

z zastrzeżeniem wysłania go w terminie oznaczonym przez nadawcę (—WP—).

C. Taryfa telefoniczna.

64. Zniżono opłaty abonamentowe ryczałtowe we wszystkich grupach sieci i kategoriach abonamentu za aparaty końcowe główne oraz za aparaty dodatkowe, konserwowane przez państwowe przedsiębiorstwo P. P. T. T.
65. Opłaty stałe za aparat główny, linię główną — zostały zoakręglone w sieciach w I i II grupy na 8 zł., w sieciach III grupy na 10 zł. i w sieciach IV grupy na 15 zł.
66. Zniżono opłatę za rozmowy ponadkontyngentowe w Krakowie i Poznaniu z 10 na 8 gr. za każdą rozmowę.
67. Ustalono opłatę za konserwację linii telefonicznej w wysokości 10 gr. miesięcznie za każde 100 mtr. linii.
68. Wprowadzono nowe stawki taryfowe za rozmowy międzymiastowe na krótkich odległościach:

do 10 km	opłata wynosi 20 gr.
ponad 10—15 „ „ „	30 „
„ 15—20 „ „ „	40 „
69. Zniżono opłatę za rozmowy międzymiastowe do 25 klm. o 10 gr. a do 50 klm. o 20 gr. Opłatę za każde 100 klm. rozmowy międzymiastowej na odległościach ponad 200 klm. zniżono z 60 gr. na 50 gr.
70. Zniżono opłatę za stałe połączenie na czas przerwy w urzędowaniu central dwóch załączonych do niej stacyj abonamentowych z 40 gr. na 30 gr., a miesięcznie z 6 zł. na 4.50 zł.

PRZEGLĄD PRASY.

Nr. 25 „*Deutsche Verkehrs-Zeitung*“ omawia ustawę z dn. 20.I 1934 r. o porządku pracy w publicznych przedsiębiorstwach i zakładach. Ustawa opiera stosunek przedsiębiorcy do pracowników jego zakładu na podstawie odpowiedzialnego kierownictwa przedsiębiorcy oraz posłuszeństwie i wierności pracowników zakładu.

Następny artykuł zajmuje się naszkicowaniem zmian ordynacji pocztowej niemieckiej. Zmiany te mają na celu uzgodnienie przepisów ordynacji ze zmianami wprowadzonymi na kongresie w Kairze.

Nr. 26 „*D. V.-Z.*“ omawia we wstępnym artykule politykę komunikacyjną w Niemczech. Wedle prawa z 30.I 1934 jednoczy minister Komunikacji Rzeszy w swem ręku największy zakres w sprawach komunikacyjnych. Ważne decyzje mające związek ze sprawami komunikacji wymagają jego aprobaty. To samo dotyczy zarządzeń z dziedziny polityki taryfowej.

W dalszym ciągu omówiona jest konferencja międzynarodowej komisji dla spraw telegrafu, odbyta w Pradze od 23.V—2.VI b. r. Wygłoszono kilkanaście referatów w sprawach jeszcze nieuregulowanych. Referaty wygłosili delegaci Włoch, Niemiec, Francji, Holandji, Anglii i Szwecji, przyczem delegacja francuska wygłosiła 3 referaty na różne tematy, niemiecka 2 referaty i włoska 2.

Nr. 27 „*D. V.-Z.*“ przewiduje wstępną sprawę kolonij niemieckich. W roku bieżącym przypada 50-lecie otrzymania kolonii przez Niemcy. Sprawa odzyskania utraconych kolonii ma dla Niemców pierwszorzędne znaczenie, z uwagi na brak rynków zbytu dla towarów niemieckich, zapotrzebowanie surowców oraz nadmiar ludności, której nadwyżkę można było dawniej kierować na słabo zaludnione tereny kolonij. W artykule wyrażono przekonanie, że Niemcy muszą odzyskać swe dawne kolonie.

Nr. 7 „*Archiv fur Post und Telegraphie*“ zawiera artykuł historyczny o służbie doręczeń paczek na obszarze Prus i Rzeszy.

W następnym artykule mowa o sposobie pełnienia służby w urzędzie pocztowym Norymberga w czasie wojny r. 1809. Artykuł zawiera liczne szczegóły operacyj wojennych walczących ze sobą armij austriackiej i francuskiej Napoleona. Bawaria, która była częściowo terenem operacyjnym, należała wraz z innymi państwami Niemiec do koalicji przeciwaustrjackiej. Austria była stroną zaczepną. Po małych początkowych sukcesach wojsk austriackich (Aspern), wojna skończyła się klęską Austrii (Wagram). Przyjeżdżający do Norymbergi z pocztą kurjerzy informowali o sytuacji wojennej na przebytych obszarach.

W rubryce orzeczeń rozstrzygnięciem, że oświadczenie właściciela konta czekowego o cofnięciu pełnomocnikowi prawa do podpisywania czeków pocztowych i przekazów uzyskuje moc z chwilą dościa do urzędu czekowego. Odwołanie upoważnienia do podpisywania niema jednak wpływu na ważność poprzednio wystawionych czeków. W drugim orzeczeniu oddalenie skargi właściciela nieruchomości, w której bezpośrednim sąsiedztwie zbudowano budynek pocztowy o 10 m wyższy od domu właściciela żalącego się również na brak ciągu powietrza stojącego akuratnie na granicy komina jego domu. Orzeczenie motywowane zasadami niemieckiego prawa cywilnego oraz przepisami policyjno-budowlanymi.

Nr. 27 „*Die Verkehrsnachrichten*“ zawiera różne informacje z obrotu pocztowego oraz listę połączeń morskich i lotniczych.

Z okazji 50-tej rocznicy kolonij wydano 4 znaczki pocztowe z podobiznami zasłużonych działaczy niemieckich w dziedzinie kolonialnej.